ספר

בית מרדכי

אין דיזען ספר ווערד ערציילט זייער ווינדערליכע זאכען וואס עס האט זיך פאסירט ביי דעם רבי'ן ר' מרדכי מטשערנאבעל זי"ע. דער זוהן פון דעם הייליגען רבי'ן ר' נחום מטשערנאבעל זי"ע:

אויך ווערד ערציילט אין דיזען ספר א ווינדערליכע געשיכטע פון רבי'ן ר' ישראל מריזין זי"ע:

ווארשא.

שנת תרפ"ז לפ"ק

בית מרדכי

זֶעהר אוינדערליכע ערצעהלונג פון דעם רבין ר׳ מאטעלע טשערנאבעלער זכרונו לברכה:

איינמאהל איז דער הייליגער רבי מאָטעלע טשערנאָבעלער זכרונו לברכה אין אַ טייל זאָגען אַז דאָס איז געוועזען בייא זיין פאָטער דער הייליגער רבי ר׳ נחום זכרונו לברכה איז געקומען אין אַ שטאָט אַריין. און ער איז דאָרט פערבליבען אויף שבת, אין אַזוי וויא זיין גוטער נאָמען אין צדקות און אין מופתים איז דאמאָלסט זייער בעוויסט געוועזען האָבען זיך אין דער שטאָט צו נויף געזאַמעלט זייער פיהל מענטשען אין יעדער איינער האָט געזיכט אַ מיטעל וויא אַזוי ער זאָל קענען אָהנקומען צום רבין ר׳ מאָטעלע איז איינער געפאַלען אויף אַ המצאה אין ער איז אַרויס געפאָהרען צו זיינעם אַ בעקאַנטען פריץ וועלכער האָט געהאַט אַרום גייען קאַרפּאַטוועס אין ער האָט בייא איהם געוואָלט קויפען קאַרפּאַטוועס. אָבער דאָה איז געשעהן אַ וואונדערליכע זאַך אַזוי ווי מען האט געוואָלט האַפען די קאָרפּאטוועס זענען זיי זיך אַלע צו לאָפען אין באַלד אַוועק געפלויגען דאָס עס איז בשום אופן נישט מעגליך געוועזען זייא צו האַפען דער פריץ איז זייער בייז געוואָהרען אין ער האָט דעם פאַרביק געהייסען דערשיסען עטליכע קאַרפּאַטוועס, אין געבען דעם יוד, אָבער דער יוד האָט איהם אויפמערקזאַם געמאַכט דרויף דאָס אַ יוד טאָהר דאָך אַזעלכעס וואָס איז נישט געשאָכטען געוואָרען עסען אַזוי וויא דער יודישער דין איז. דרובער ווערט דאָך דערפון גאָהר נישט אַרויס קומען פאַר זיינעט וועגען קען ער נישט נעמען גאָהר לעבעדיגע. דער פריץ איז זייער צאָרענדיג געוואָהרען אין ער האָט געזאַגט דאָס ער האָט נאָך קיינמאָהל אַזוי אפאַקט נישט געהאַט דאָס

אלע

בית מרדכי

אלע קארפאטוועס זאלצן אנטלויפען און אין אזוי א שנעלען טעמפא אויפן פליהען, אבער זייער ווינדער איז נאך גרעסער געוועזען זעהענדיג וויא איין קארפאטווי זייער א פעטע איז צוריק געקומען פליהען אין אין גלייך צו געפלויגען צו דעם יוד כמעט וויא אין דיא הענד אריין, אין ער האט אויסגעשטרעקט דיא הענד האט זיא זיך געלאזט פאנגען גלייך וויא זיא וואלט איהם געבעטען דאס ער זאל זיא נעמען, דער פריץ האט געהייסען ווארטען אפשר וועלען דיא רעשט איהרע חברטעס אויך איהר נאכטהון, אבער זייא האבען געווארט ביז פארע נאכט אין דיא רעשט זענען אפילו נישט צוריק געקומען נעכטיגען, באין ברירה האט דער יוד געמיזט זיך בענוגען לאזען מיט דער איינער קארפאטווע. אין ער איז געקומען אין שטאט אריין אין ער האט דיא קארפאטווע איבער געגעבען דעם רבין ר׳ מאטעלעס משמש:

זעלבסטפערשטענדליך דאס דעם משמש איז גאהר נישט אזוי איינגעפאלען ער זאל אריין צום רבין אין דערציילען וואס פאר א פלייש עס איז דאה אין אויך דער רבי ר׳ מאטעלי האט זיך קיינמאהל נישט פעראינטערעסירט מיט אזעלכע זאכען דרובער וויא פערוואונדערט איז דער משמש געווארען ווען דער רבי. האט איהם אריינגערופען אין געפרעגט צו ער האט שוין דאס גאנצע פלייש צו געגרייט אויף שבת אין וואס פאר א פלייש , דעם משמש איז דיא זאך געוועזען א רעטעניש דען אזעלכע זאכען האבען דעם רבין קיינמאהל נישט פעראינטערעסירט. אין וואס איז היינט געשעהן מעהר וויא אלע מאהל, ער האט אהנגעהויבען צו רעכינען פערשידענע פליישען געגנדז, קאטשקעס, הינער, אינדיקעס, און אין דער קארפאטווע האט ער געהאט אין גאנצען פערגעסען ווייל חסידים פלעגען זיך צו דערווייטערען דערפון אין בפרט נאך ער זאל דאס געבען שבת צום טיש האט ער גאהר נישט אין זינען געהאט, אבער ווי ער האט שוין געהאט אויסגערעכענט אלע פליישען אין דער רבי האט איהם געזאגט דאס ער מיינט נישט אזעלכע פליישען נאהר ער האט איהם אויף דעם אריינגערופען ווייל ער וויל וויסען צו עס איז נישט דאה אויף דעם היינטיגען שבת א גיי מין פלייש וועלכעס עס איז דאך נאך קיינמאהל נישט גיוועזען ביים טיש, דאמאלסט האט זיך הערשט דער משמש דער מאנט אין דער קארפאטווע אין ער האט שוין אהנגעהויבען צו פערשטיין אז דיא זאך מיט דער קארפאטווע איז עפיס נישט א גלאטע טרעפונג, האט ער געזאגט יאה

איך

איך האָב מיך דערמאַנט אַ פרעמדער יוד האָט געבראַכט אַ קאַרפּאַטווע, נאָהר ווייל איך האָב געהערט דאָס חסידים דערווייטערן זיך פון צו עסען קאַרפּאַטווען האָב איך כמעט דאָס נישט געוואָלט צו נעמען אין בפרט מאַכען דאָס אויף שבת צום טיש, דרובער האָב איך דאָס נישט דעם רבין געדערמאָנט, דער רבי ר׳ מאָטעלע האָט געזאָגט צום משמש דיא הערסט דיא קאַרפּאַטוויס זאָלסט די מאַכען אויף שבת נאָהר דיא זאָלסט פון איהר גאָהר נישט אַראָב נעמען אין גאַנצען אָבגעבראָטען אין דערלאַנגען צום טיש, דער משמש האָט אַזוי מקיים געווען אין דער רבי האָט איהם אָהנגעזאָגט, אין פרייטאָג צו נאַכטס האָט דער משמש געוואָלט אַרויף געבען צום טיש דיא געבראָטענע קאַרפּאַטווע, אָבער דער רבי האָט איהם געהייסען בעהאַלטען אויף שבת אין דער פריא אַזוי וויא דער דין איז אין שולחן ערוך אַז דער כבוד פון שבת אין דער פרי איז גרעסער וויא דער כבוד פון פרייטאָג צו נאַכט׳ס דאַרף מען אַ חשובער מאַכל צו בעהאַלטען אויף אין דער פריעדיגער סעודה, דער משמש האָט דיא געבראָטענע קאַרפּאַטוועלע צוריק גענומען אין ער האָט עס פערשלאָסען אין אַ שאַנק אַריין וועלכע איז געשטאַנען אין זיין חדר אין דאָס שליסעלע האָט ער זיך צו גענומען, אין ער האָט דאָס געהאַלטען אין קעשינע, וויא געוועהנליך האָט דער טיש געדוירט ביז שפעט בייא נאַכט ווייל עס איז געוועזען אַ גרויסער עולם אין יעדער האָט געשטעלט משקה אין געטרונקען לחיים, מען איז אַוועק געגאַנגען פון טיש אין דער רבי איז אַריין געגאַנגען אין זיין חדר זיך לייגען שלאָפען, אין דער משמש האָט זיך אויך געלייגט שלאָפען, פלוצלונג האָט זיך דער רבי אויפגעהויבען פון בעט, אין ער איז אַריין געגאַנגען אין דער צווייטער שטיב וויא דיא חסידים האָבען געהזרט דעם טיש, אין אַ טייל האָבען געלערענט דיא חסידים זענען זייער דערשראָקען געוואָהרען זעהנדיג דאָס דער רבי האָט זיך אויפגעהויבען פון - בעט אין מיטען דער נאַכט, אין זייא האָבען פערשטאַנען דאָס עס איז נישט קיין פשוטע זאַך, דער רבי האָט געהייסען אויף וועקען דעם משמש אין איהם הייסען שוין אַריין גיין צום רבין, אַוועק גייענדיג האָט ער זייא אויך געזאָגט זייא זאָלען איהם דערמאַנען צו וואַשען דיא נעגעל ווייל דורך דעם פלוצלינגען אויפוועקען קען ער נאָך אַ מאָהל פערגעסען זיך צו וואַשען דיא נעגיל, דיא חסידים זענען תיכף אַריינגעלאָפען צום משמש אין איהם אויפגעוועקט אין געזאָגט דאָס דער רבי האָט איהם שוין געהייסען אַריינקומען, דער

משמש האָט זיך אויפגעהויבען אין איז אַריין געגאַנגען צום רבין. גייא אין ברענג שוין אַריין דיא קאַרפּאַטווע האָט דער רבי איהם בעפוילען, דער משמש האָט זיך זייער געווינדערט נאָך וואָס זאָל ער איהם הייסען יעצט אַריין נעמען איז דען יעצט נאָך אַ האַלבער נאַכט אַצייט פון עסען אין בפרט נאָך דאָס דער רבי אַליין האָט דאָך איהם געהייסען בעהאַלטען דאָס געבראָטענס אויף אין דער פריא צום טיש, דרובער האָט ער גערעכענט דאָס דער רבי מיז אַודאי מורה האָבען אַז מען זאָל דאָס נישט אַרויס גגבענען, האָט ער געזאָגט וואָס האָט דער רבי מורא עס וועט זיך עמיצער אונטער שטעלען בייא מיר אין שטיב צו גנבענען אין אפילו עס זאָל ווער פרובען איז דאָך דיא שטיב גיט פערשלאָסען אין די טוהרען קען מען'אויך נישט אויפברעכען אין דאָס קעסטיל האָב איך אַליין פערשלאָסען איך האָב דאָס שליסעלע פון קעסטיל:

דער רבי ר׳ מאָטעלע האָט געגעבען אַ געשרייא צו דעם משמש עס איז יעצט נישט קיין צייט צו האַלטען קיין וויכוחים, באָהר לויף געשווינד אין ברענג אַ העָר דאָס גאַנצע געבראָטענע עוף אָהן אַ שום עיכוב ותירוץ, דער משמש איז תיכף געגאַנגען ברענגען דאָס עוף אָבער וויא פערווינדערט איז ער געוואָהרען ווען ער האָט אויפגעשלאָסען אין געזעהן דאָס אַנעכבר איז אַריין אין דער שאַפע אין האָט אָהנגעהויבען צו עסען פון דעם עוף דער משמש איז שטאַרק דערשראָקען געוואָהרען ווייל ער האָט גיזעהן פון אָהנהייב אָהן דאָס מיט דער קאַרפּאַטווע איז נישט פשוט אין דאָה מיז עפּיס זיין אַסוד פון דיא סודות הגילגול, אין ער האָט דאָס עוף תיכף געברענגט צום רבין אין ער האָט איהם דערציילט דאָס ער האָט קיין שום שולד דערינען ווייל ער האָט דאָס שענקעל גיט פערשלאָסען, אָבער עס איז איהם נישט איינגעפאַלען דאָס עכברים זאָלען אויף ברעכען דאָס ווענטעל פון דער צווייטער זייט אין אַזוי אַרום זיך צו קריגען צו דער קאַרפּאַטווע. אין אַז ער האָט אויף געשלאָסען איז איין עכבר געשטאַנען אין געגעסען פון דעם עוף, דער משמש האָט גערעכענט דאָס דער רבי וועט פער געוויס נישט עסען פון דעם עוף ווייל ער וועט הערען דאָס אַנעכבר האָט דערפון געגעסען, אָבער וויא גרויס איז געוועהן זיין פערווינדערונג זעהענדיג דאָס דער רבי האָט פון אהם צו גענומען דאָס עוף, אין ער האָט עס גענומען עסען אין ער האָט צוקייעט אפילו יעדען ביינדל דערפון, ער האָט עס אין גאַנצען אויפגעגעסען, דער משמש איז געשטאַנען אַזוי וויא אַ צוטומעלטער, ערשטענס האָט ער נאָך

ניט געזעהן דעם רבין עסען אַזוי פיהל פלייש, צווייטענס האָט ער דען איינער אַליין ווייניג געהאַט אַזאַ גרויסע קאַרפּאַטווע דאָס ער האָט בעדאַרפען צו קייען אַלע ביינדלעך וועלכעס אפילו אַ פּראָסטער מענטש וואָלט אויך ניט אַזוי פיהל געגעסען, און מעהר וויא אויף דעם אַלעם איז איהם געוועזען אַ גרויס ווינדער וואָס איז דאָס עפּיס האַלבע נאַכט אויף צו שטיין פון בעט און נעמען זיך עסען, מילא וואָס ער האָט איהם געהייסען אויף וועקען ער זאָל דאָס געבראָטענס געך אַריין ברענגען קען ער שוין פערשטיין ווייל דער רבי האָט געוויסט דאָס עס האָט זיך דאָרט אַריין געהאַפּט עכברים, אָבער אַז ער האָט דאָס שוין אַריין געברענגט צום רבין אין שטיב אַריין האָט ער איהם דאָך געקענט עס הייסען בעוואָהרענען דאָס קיין עכברים זאָלען דערצו ניט צו קימען אָבער ניט שוין מיט אַ אַמאָהל עס אונגאַנצען אויפעסען:

דער רבי ר׳ מאָטעלע האָט בעמערקט אין דעם משמש דאָס ער שטייט און ווינדערט זיך זייער אויף דער מעשה וואָס ער האָט יעצט געזעהן פון איהם, האָט ער איהם צו געטראָפען און געזאָגט קום אַ הער וועל איך דיר ערקלערען די גאַנצע רעטעניש דיינע מיט דער קאָרפּאַטווע, פון אָנהייב איז דיר ניט איינגעפאַלען דאָס איך זאָל עסען אַ קאָרפּאַטווע, דיער נאָך האָסט דיא געזעהן דאָס איך האָב געגעסען נאָך דעם וואָס אפילו דיא עכברים האָבען עס געגעסען וועלכעס קיין אַנדער פלייש אויב איך זאָל געוועזן געוואָהר ווערען דאָס אַנעכבר האָט דער פון גיגעסען וואָלט איך בעשטימט דערפון ניט געגעסען. און בפרט האַלבע נאַכט זיך אויפהייבען און עסען יעדען ביינדעלע אלזא זאָלסט די וויסען אַז און די קאַרפּאַטווע איז געוועזען מגולגל אַ חסיד וועלכער איז בייא זיין לעבען צו אונז געפאָהרען און ער האָט מיך געבעטען אַז איך זאָל איהם אַ טובה טהון און מתקן זיין דרובער האָב איך געמיזט פערבייגען און עסען אַ קאָרפּאַטווע צוליב מתקן צו זיין אַ יודיש נפש, אָבער ווען דיא האָסט מיר ביינאַכט צוגעברנגט דאָס עוף צום טיש בין איך זייער מיעד גיוועזען און עס איז מיר שווער געוועזען דאָס עוף מתקן צו זיין האָב איך דיך דרובער געהייסען עס איבער לאָזען אויף דער אינדער פריאונדיגער סעודה. אָבער אַזוי וויא איך האָב מיך געלייגט שלאָפען איז דער חסיד צו מיר געקומען מיט אַ גרויס געוויין און געשרייא איך זאָל אויף איהם רחמנות האָבען ווייל ער האָט געהאַט אָהן אַשיעור יסורים און איידער ער איז אַריין אין דעם כשרן עוף איז אַז אַ יוד זאָל עס קויפען אין אַ

ער האט שוין געהאט אזוי אגרויסען זכות דאס עוף זאל קומען צו מיין טיש האט ער געמיינט דאס ער איז שוין געוויס א געהאלפענער, און דרובער איז ער מיך געקומען בעסען דאס איך זאל עסען פון דעם עוף און לסוף איז אויף איהם געוועזען אזעלכע גרויסע קיטרוגים דאס זייא האבען בעקומען רשות אז דיא עכברים זאלען דאס עוף אויפעסען און ווען אפילו איך זאל עס געוועזען שטעלען אויף דער זיכערסטען ארט וואלטען זייא געוועזען געטהון כל מיני התפעלות און וואלטען עס געוועזען בעקומען, און דרובער ווייל איך האב אויף איהם שטארק רחמנות בעקומען האב איך מיר א גרויסען כח געטהון און האב עס יעצט האלבע נאכט געגעסען, נאהר ווייל דיא עכברים דיא רשעים האבען אהנגעהויבען דערפון צו עסען האבען זייא געמאכט דרונען אזוי א פגם דאס איך האב עס נישט געקענט מתקן זיין צייטען איך זאל עסען אפילו דיא ביינער וועלכע זענען נישט ראוי לאכילת אדם. פון דער מעשה קען מען זיך ארויס לערנען א מוסר השכל דאס אמענטש זאל נישט מיינען אין זיין עסען צו פאשען זיין בויך בלויז ווייל עס איז דאה פיהל מאהל דאס אין דעם עסען איז דא עפעס א גילגול און אז ער איז נישט מכוון מיט דעם עסען ער זאל כח האבען צו דינען השי"ת קומט דאך דערפון קיין שום תיקון נישט ארויס דעם נפש וועלכעס איז מגולגל אין דעם עסענווארג, קען נאך דאס נפש איהם אויך קאליע מאכען אזוי וויא עס האט שוין אסאך מאהל געטראפען דאס עדליכע מענטשען זענען פלוצלונג קאליע געוואהרען און מען האט נישט געוויסט קיין שום סובה דערצו נאהר צדיקים האבען געזאגט אז עס האט זייא געשאדט א מאכל. און אויך קען מען זיך ארויס נעמען א מוסר השכל פון דער מעשה דאס מען דארף זיין דבוק און האבען אמת'דיג אמונת צדיקים ווייל זייא קענען ראטיוועט א מענטש און איהם טובות טאהן אפילו אויף יענער וועלט אויך. דען דער כח פון דיא צדיקים איז זייער גרויס און השי"ת האט אלעס געגעבען און זייערע הענד, אזוי וויא דער הייליגער ריזינער זכרונו לברכה דעם רבין ר' מאטעלעס מחותן האט אמאהל אליין דערציילט און דיא מעשה איז אזוי געוועזען:

איינמאהל ווען דער הייליגער רבי ר' ישראלטשע ריזינער זכרונו לברכה איז נאך געוועזען גאהר א יונגער מאן און איז נאך נישט געוועזען אזוי פיהל בעוויסט אויף דער וועלט. האט און א שטעדטעל לעבען ריזין געוואהנט איינער א גביר וואס ער האט שטארק

געשטיצט

געשיצט דעם הייליגען ריזינער כמעט דרייא פערטעל הוצאות הפרנסה האט ער געגעבען פון זיין קעשענע אין דאס איז דאך בעוויסט דאס בייא דעם ריזינער האט זיך געפיהרט זייער א ברייטער הויף וויא בייא א מלכות האט עס דעם גביר אבגעקאסט א גרויסע סומע געלט אלע וואך אבער אונזערע חכמים זאגען דאך דאס ונתנו לייענט זיך הין און צוריק אז מען גיט אסאך צדקה גיט השי"ת צוריק נאך מעהר בפרט אצעלכע צדיקים אויסצוהאלטען וויא דער ריזינער איז קיין ווינדער נישט דאס דער מענטש איז אלע טאג רייכער געוואהרען ממש חוץ לדרך הטבע, און אין אלעס וואס ער האט געהאנדעלט האט השי"ת אריין געשיקט א ברכה דער מענטש האט זיך געקויפט פיהל גיטער אין גאנצע דערפער ביז ער האט שוין געהאט זיין אייגענס א שטיק מדינה, אין דיא אלע מאיאנטקעס וואס ער האט געקויפט האבען געוואהנט אסאך יודען טייל האבען געהאט שענקען אטייל גאסט הייזער אדער אנדערע גיוועלבען אין זייא אלע האבען ביז אהער געהאט שיין פרנסה, אבער אזוי וויא דער גביר האט אבגעקויפט דיא מאיאנטקעס האט ער בעפוילען דאס אלע יודען זאלען זיך ארויס צוהען פון זייערע דירות אין זייא זאלען ליקווידירען אלע זייערע גישעפטען וועלכע זייא האבען ביז א הער געפיהרט אין דעם גאנצען שטח, גיוועהנליך זענען אלע איינוואהנערס געקומען צו דעם גביר זייער נייער בעל הבית איהם פרעגען וואס פאר א שלעכטץ האבען זייא איהם געטהון אדער ער האט אויף זייא געהערט וואס ער האט אויף זייא ארויף געלייגט דעם ביטערען עונש פון ארויסטרייבען, אבער עס דאך בעוויסט דער מאמר החכם מכל אדם שלמה המלך עליו השלום עשיר יענה עזות, דאס הייסט אז מען פרעגט עפיס איבער דעם גביר אויף דעם וואס ער טהוט איין אומרעכט האלט ער נישט פאר איין חוב זיך צו פער ענטפערען, באהר זיין תירוץ איז א העזה בייא דיר מיך צו פרעגען מסתמא אז איך טהו איז אזוי רעכט, אין אזוי אויך איז געוועזען די תשובה פון דעם גביר צו דיא ארימע דארפס לייט וועלכע זענען איהם געקומען בעטען ער זאל בייא זייא זייער שטיקעל ברויט נישט צו נעמען, אין וואס האבען זייא איהם פאר א שלעכטץ געטהון, האט ער זייא גיענטפערט מיט שטאלץ צו דארף איך דען עמיצן דערציילען פארוואס איך טוה אזוי אדער אנדערשט איך בין דער בעל הבית פון דעם מאיאנטעק אין אזוי וויא מיר געפעלט אזוי טוה איך אין קיינער האט מיר קיין דעה נישט צו זאגען, עס האט אויך נישט געהאלפען

ווען עָס זעָנען געקומען די פרויה'ן אין קינדעָר שוואכע זקנים אין האָבען בעוויינט אין געבעטען דעָם גביר עָר זאָל זייעָר עקזיסטענץ נישט ציברעכען, אָבער זייא האָבעָן זיין גרויס הארטקייט נישט געקעָנט ווייכער מאַכעָן:

דָּעָר נייער פריץ דער יודישעָר האָט זיך לייִדער בעָגאַנגען מיט זיינעָ ברודעָר, ערגער וויא דיא פרוהעָרוגעָ נישט יודישע פריצים, דיא יודעָן האָבען זיך צו זאַמעָן גענומען אין געקלעָרט איין עצה וויא אַזוי ביצול צו ווערעָן פון דעָר שלעכטער גזירה, האָט זייא איין אַלטעָר מאַן גיזאָגט דאָס לויט וויא עָר האָט געזעהן דעָם גביר ווייזט עָר איהם אויס אַ חסידישער מעָנטש אין גלויבט אין צדיקים דרובער דאַרף מעָן געוואָהר ווערעָן אין שטאָט וויא עָר וואָהנט צו וועלכעָן צדיק ער פאָהרט. דיא עצה איז זייא אַלע געפעלען אין זייא האָבען אויסגעָקליבען צווייא מעָנטשען וועלכעָ זאָלען גיין אין שטאָט אַריין אין דיא זאַך געוואָהר ווערען דיא צווייא שלוחים זענען תיכף געגאַנגען אין שטאָט אַריין אין נאָך אַ קלייבע דרישה וחקירה זענעָן זייא געָוואָהר געוואָהרעָן דאָס דעָר גביר איז פון דיא ריזינער חסידים אין עָר איז בייא דעם היילינען צדיק אַ גרויסער חשוב, זייא האָבעָן זיך צוריק געקעהרט אין דעם דאָרף אַריין מיט זייעָר תשובה, אין זייא האָבען נאָך אַמאָהל געמאַכט איין אסיפה פון אַלעָ פעראינטערעסירטעָ דאָרפסלייט זייא זאָלען אָבקלערען וואָס יעצט צו טהון ווייל דער הייליגער רבי ר' ישראלטשע ריזינעָר האָט שוין יעָצט געהאַט געוואָהנט אין קירה אין דער שטאט סאַדיגעָרי. איז דיא הוצאָה געוועזען זייער גרויס אין אויך פעָרבינדען מיט פיהל שוועָריגקייטעָן מעָן האָט געמוזט האָבען איין גובערניא פאַס אין אַזוי אַפּאַס האָט מען נישט יעדעָר מעָנטש געוואָלט אַרויסגעבען אין דעָם וואָס מען האָט שוין יאָהר אַרויס געָגעבען האָט געָדויערט חדשים איידער דער פאַס איז אָהנגעקומעָן אין נאָך אַלעָמען איז געוועזען טייל פון דעָר אסיפה וועלכעָ האָבען גאָהר געָצווייפעָלט צו זייא וועָלען עפּיס אויפטהון בייא דעם ריזינער צדיק ווייל זייא האָבען געהערט דאָס דער גביר איז זייעָר אַ גרויסער חשוב בייא איהם, אין שלמה המלך זאָגט דאָך על כל פשעים תכסה אהבה. דאָס הייסט דעם מעָנטש וועָלכעָן מעָן האָט ליעב אפילו ער טהוט אַזאַך אין אומישנע צו דערצערנען פערדעקט דאָך דאָס ליבשאַפט מעָן זאָל נישט זעָהן אויף איהם קיין שלעכטץ, מען האָט לאַנג דיסקאָסירט אין דעָר פראַגע אין ווער ווייסט צו זייא וואָלטען געָקומען צו אַנעָנדעָ ווען נישט

וואס

וואָס אייגער אַנצלטערער דאָרפסמאַן וועלכער איז געוועזען אַ גרויסער מאמין אין צדיקים האָט זיך צו זייא אָהנגערופען הערט אויס ברודער, איך האָב נישט קיין שום קלעהר דאָס דער הייליגער ריזינער וועט אינז בוודאי אויסהערען אין זיך פאַר אונז אָהנעמען, נאָהר אפילו איך זאָל אייך נאָכגעבען דאָס דער רבי וועט אונז נישט ווע׳לען אויסהערען אַ קייגען דעם גביר וועלען מיר עכ״פ בייא איהם פרעגען איין עצה וואָס מיר זאָלען טהון אין בעטען זיין הייליגע ברכה, דיא ווערטער פון דעם אַלטען זענען ווידער אָהנגענומען געוואָהרען אין מען האָט באַלד צו גויף גענומען דיא גאַנצע נויטיגע סומע וועלכע איז דערצו געברויכט געוואָהרען, אין מען האָט איינגעגעבען אויף גיבערניע פעזער פאַר זעקס פערזאָן וועגען אָבער וויא פערווינדערט זענען זייא געוואָהרען דאָס חאָטש קיין שום השתדלות איז ניט געמאַכט געוואָהרען צו צו יאָגען די פעסער אין אפילו דער וואָס פלעגט אָבצונוצען די גרעסטע פראָטעקציאָן האָט אויך געברויכט צו גערוירען ״ אַ חדש איידער ער האָט בעקומען דעם פאַס אין דאָה איז זייא באַלד דיא אַנדערע וואָך אָהנגעקומען דיא פעסער, זייא האָבען שוין דרובען געזעהן אַ צייכען אַ ישועה פאַר זייא אין זייא האָבען זיך פריילעך געלאָזט אין וועג אריין קיין סאַדיגערי צום הייליגען צדיק ר׳ ישראלטשע ריזינער, וויא זייא זענען אָהנגעקימען זענען זייא בלייך אריין געגאַנגען צום רבין אין האָבען פאַר איהם אויסגעגאָסען זייער ביטער הארץ אין איהם דערציילט דאָס זיי זענען שלוחים פון עטליכע הינדערט פאַמיליעס יודען, וועלכע וואָהנען אויף דעם שטח וואָס דער גביר האָט אָבגעקויפט שוין אַסאַך יאָהרען אין זייערע זיידעס האָבען אויך דאָה געוואָהנט אין זיך שיין מפרנס גיוועזען אין יעצט איז געקומען דער גביר אין טרייבט זייא אַרויס אָהן דין אין משפט זייא האָבען איהם קיין שום שלעכטץ נישט געטהון, אין וויא וועלען זייא זיך אַ היין טאָהן אין דער צייט ווען אַ יוד טרייבט זייא אַרויס וועט דאָך קיין גוישער פריץ זייא אַוודאי נישט וועלען אריין לאָזען, זייא האָבען זייער שטאַרק געוויינט, דער רבי האָט זייא געטרייסט אין ער האָט זייא פערזיכערט דאָס מען וועט זייא קיין שלעכטץ נישט טאָהן אין זייא׳ וועלען פערבלייבען אויף זייער אָרט דער רבי האָט באַלד אַוועק געשריבען אַ בריף צו דעם גביר, היתכן דאָס אין דער צייט ווען יודען ווערן אַזוי געראודפט אין געפייניגט אין השי״ת האָט איהם געהאָלפען דאָס ער האָט געקויפט אַ שטיק לאַנד אויף וועלכען ער קען בעזעצען אַסאַך אַרימע יודין זיי זאָלען האָבען פרנסה גייט ער

נאָהר

ארויס טרייבען דיא אַלטע יודישע איינוואָהנער אלזא זאָל ער זיך בערעכנען אַז ער וועט דערמיט זיך אַליין שאַדען טאָהן אין ער זאָל זיין פריהעריגע גזירה קעגען זיינע ברידער וועלכע זייא זענען גאָהר נישט ערגער פון איהם מבטל זיין, אָבער דער גביר האָט זיך דערפון גאָהר נישט געמאַכט ער האָט אַפּילו נישט געענטפערט אויף דעם בריף עס איז איבער געגאַנגען אַצייט וואָס עס האָט שוין בעדאַרפען צו זיין ענטפער אויף דעם בריף אין עס איז נישט געוועזען האָט דער הייליגער ריזינער נאָך אַמאָהל געשריבען אַבריף צו דעם גביר שוין מיט מעהר אַזהרה אין אַז ער זאָל וויסען דאָס מיט דעם שטעלט ער אין סכנה דעם גאַנצען יודענטהום וועלכע וואָהנען אין דערפער אין האָבען זיך זייער פרנסה אין וויא באַלד דיא גוישע פריצים וועלען געוואָהר ווערען דאָס א יוד האָט פון זיינע מאַיאָנטקעס אַרויסגעיאָגט דיא יודען וועלען זייא דאָך זאָגען פערגוויס ווייסט ער דאָס זיינע ברודער זענען ווערט מען זאָל זייא אַרויס טרייבען אין זייא בעשווינדלען אַוודאי אין אַלע מסהרים וועלכע מען לאָזט זייא צו, אין נאָך כהנה שטראָף רייד. אין לסוף האָט ער איהם ווידער אויסגעפיהרט דאָס ער וועט פערגוויס חרטה האָבען דערנאָך. אָבער ער ווייסט נישט צו ער וועט דערנאָך שוין עפיס קענען אַנדערשט מאַכען, דער רייכער גביר האָט זיך אָבער פון צווייטען בריף אויך גאָהר נישט וויסענדיג געמאַכט:

דער הייליגער ריזינער אָבער וועלכער האָט געוואָלט די טובה פון בייד׳ע צדדים האָט זיך נישט בעגוגען געלאָזט מיט דיא צוויא בריפליכע התראות נאָהר ער האָט אויך צו איהם דאָס דריטע מאָהל געשריבען אַבריף נאָהר דאָס מאָהל האָט ער שוין נישט געשיקט דעם בריף אוף דער פאָסט נאָהר דורך אַספּעציעלען שליח, אין ער האָט געשריבען צו דעם גביר בזה הלשון אולי ווי די פלעגסט צו מיר קומען אַסאַך מאָהל דאַרפסט דיא וויסען דאָס איך ווייס אַז דיא האָסט דאָך מיינע בריף דערהאַלטען אין אויב דיר דאַכט זיך אַז איך ווייס נישט זאָג איך דיר דאָס איך ווייס אין איך שיק דיר יעצט דרובער מיט דעם שליח וויל איך זאָל זיכער זיין דאָס דער בריף וועט פערגעוויס קומען אין דיין האַנד אַריין, נאָהר דער שליח זאָל זיין אַ שליה בית דין איך בין דיך מזמין זאָלסט קומען אַהער תיכף אַדין תורה האַלטען מיט דיא אַלע יודען וועלכע וואָהנען אין דיינע מאַיאָנטקעס, אין באם דיא ווען נישט תיכף קומען לדין זאָלסט דיא וויסען מיט וועמען דיא האָסט צו טהון

דיא

דיא ווערט נישט קומען מיט גוטען ווערט דיא אַליין בעטען מען זאָל זיך אַהער פיהרען נאָהר דערנאָך וועט זיין פערפאַלען, דער שליח איז געקומען צוא דעם גביר און ער האָט איהם דעם בריף , איבער געגעבען און ער האָט איהם אויך בעל פה געוואָרענט ער זאָל ח"ו נישט ארויפצוהען אויף זיך דעם צאָרען פון דעם הייליגען ריזינער צדיק, אָבער ליידער האָט מעשה שטן מצליח געווען, און וואָס מעהר דער שליח האָט איהם געוואָרענט האָט דער בעל דבר איהם איין גערעדט אַז דאָס איז נאָהר אינטער געשטעלט פון זיינע בעלי בתים דיא דאָרפס לייט וועלכע זיצען דאָרט און וויינען ביא דעם רבי'ן אָבער אַז ער וועט זיך נישט וויסענדיג מאַכען וועלען זייא בטל ווערען און אויך דער רבי וועט נאָהר זייא אַרויס פאַטערען וועט ער איהם געמאַכלאָזען דרובער האָט ער דעם רבינ'ס שליח גיענטפערט שטאָלציג פאָהר דיר געזינטערהייט און זאָג דעם רבי'ן אַזוי וויא איך מיש מיך נישט אין זיינע געשעפטען אַזוי בעט איך איהם דאָס ער זאָל זיך אין מיינע געשעפטען אויך נישט מישען אין עס זאָל איהם גאָהר נישט אָהנגייען וויל אין מיינע מאַיאָנטקעס קען איך טוהן און וועל טוהן אַזוי וויא איך וויל. דער שליח איז מיט גרויס עגמת נפש צוריק געפאָהרען וויל ער איז אויך געווען דעם גביר אַ גוטער פריינד דען אַלע מאָהל וואָס ער פלעגט צו קומען צום רבי'ן פלעגט ער כמה מענטשען גרויסע טובות מאָהן. און יעצט האָט ער געוויסט אַז זיין האַנדלונג אַ קייגען דעם הייליגען ריזינער וועט אויף איהם קיין גוטס נישט ברענגען נאָהר וואָס האָט ער געקענט טהון ער האָט מיט איהם גענוג גערעדט און איהם געוואָהרענט אַז ער וויל נישט פאָלגען איז ער דאָך זיך אַליין שולדיג:

דער שליח איז צוריק געקומען צום הייליגען ריזינער און ער האָט איהם דערציילט וויא ער האָט מיט דעם גביר גערעדט מיט מיטען און מיט בייזען און ער האָט ביא איהם גאָהר נישט געקענט פועלען, ער האָט געהייסען דעם רבי'ן ענטפערען דאָס ער מישט זיך נישט אין רבינס געשעפטען זאָל זיך דער רבי אין זיינע געשעפטען אויך נישט מישען, דער הייליגער ריזינער האָט זדרויף מעהר נישט גיענטפערט וויא נאָ נאָ, פלוצלינג איז דער גביר קראַנק געוואָהרען און מען האָט גערופען דעם דאָקטאָר האָט ער געזאָגט מען דאַרף וויא אַמשנעלסטען צוא פאָהרען מיט איהם קיין וויען אויב נישט איז ער בסוכן מען קען קיין געלט ניט שפאָהרען און מען האָט געבעטען אַגרעניץ

ערלויבעניש ווייל אין אזוי אדרינגענדען פאל איז נישט מעגליך געוועזען צו ווארטען קיין לענגערע צייט, אָבער צום בעווינדערען איז געוועזען דאָס אנשטאט וואָס ביי אזעלכע פאלען ווערט דיא ערלויבעניש שנעל ערלעדיגט אפילו מען גיט נישט קיין געלט אין דאָ שיט מען מיט'ן געלט ווער פון דיא שרייבערס עס האָט נאָהר צו געזאָגט עפיס א טובה צו טאָהן אין דיא ערלובעניש צו צו איילען, איז דאָה געוועזען פונקט פערקעהרט דיא בעאמטע האָבען איהם געקענט פאר א גרויסען גביר, אין לויט וויא דער דאָקטער האָט געשריבען אין זיין אונטערשטיצינג דיא דרינגליכקייט פון דער שנעלער גרעניץ ערלויבעניש האָבען זייא איינגעזעהן אז דאָה איז פאר זייא א קוואל פון געלט צאפען אין איין אזעלכע פאלען האָבען דיא רוסישע בעאמטע שוין געוויסט וואָס זייא האָבען צו טאָהן קיין תירוצים האָט זייא שוין נישט געפעהלט אין דיא מעשה האָט אָבגעקאָסט אסאך געלט אין עס איז שוין געהאט ארובער געגאנגען א גאנצען חדש אין דיא ערלויבעניש איז נאָך נישט געוועזען, מען האָט איינגעזעהן אז דאָה איז עפיס נישט גלאטיג. אין דעם גביר איז פון טאָג צו טאָג ערגער געוואָהרען ער איז שון גיוועזען כמעט ווי אוס מענטש אָבער זיין הארטקייט האָט איהם נישט געלאָזט אינטערטעניג ווערען פאר דעם הייליגען ריזינער צדיק אין ער האָט זיך גאָהר נישט וויסענדיג געמאכט אז דאָס איז איהם געקומען צו ליעב זיין ווידער שפענוגען אין דעם בעפעהל פון רבין, אדרבה ער האָט זיך געהייסען דערלאנגען דעם דיקרעט וועלכען ער האָט צו געשיקט דו דיא דאָרפס לייט זייא זאָלען זיך ארויס ציהען פון זייערע מאיאָנטקעס אין אז ער האָט געזעהן דאָס דער טערמין איז אין דרייא טאָג ארום האָט ער געזאָגט זיין בני בית דאָס זייא זאָלען געדענקען אויב ער ווערט נאָך נישט פאָלקאָם געזינד זיין צום טערמין ער זאָל קענען ארויס פאָהרען מיט דעם קאָמאָרניק דיא דאָרפס יודען ארויס ווארפען פון זייערע דירות זאָלען זייא ארויס פאָהרען מיט דעם קאָמאָרניק, אָבער לויט וויא ער פיהלט זיך דאכט זיך איהם דאָס ער ווערט נאָך מאָרגען זיך קענען אויפהייבען:

אָבער דער מענטש טראכט אין דער הימעל לאכט זאָגט זיך א שפריך ווערטעל דעם זעלבען טאָג איז אין דעם גבירס קרענק אריין געטרעטען א ענדערונג, אָבער ליידער נישט צום בעסערונג פערקערט דיא קרענק האָט זיך פלוצלונג אזוי געשטארקט דאָס ער האָט אָהנגעוואָהרען דאָס בעוויסטזיין אין גאנצען ר"ל אין ער איז זייער צו רידערט געוואָרען

ווער עס אין צו איהם צו געגאַנגען האָט ער געשלאָגען אין געשאָלטען. דאָס בני בית האָבען געזעהן אַז עס האַלט שוין נישט גיט מיט איהם זענען זייא געלאָפען מיט אַ געוואַלט אין מאַגיסטראַט אַריין אין נאָך גרויס געבעט אין אַ גרויסע סומע געלד האָט מען דיא ערלויבעניש געגעבען אין וועיל ער איז שוין געוועזען זייער אויף אַ שלעכטען מצב האָבען זייא גענומען מיט זיך דעם דאָקטער, אָבער אין מיטען וועג האָט דער דאָקטאָר געזאָגט דאָס עס האָט זיך שטאַרק פערערגערט אין ער ווייסט נישט צו ער וועט נאָך לעבעדיגערהייט קומען קיין וויען, אין דער זעלבער צייט איז דער חולה צוריק געקומען צום בעוויסטזיין אין ער האָט געזאָגט צו זיינע בעגלייטערס דאָס אַזוי וויא ער ווייסט דאָס זיינע טעג זענען געציילטע אין ער וויל נישט ליגען אין דער פרעמד וויל ער שוין צוריק פאָהרען אַ היים. נאָהר אַזוי וויא דאָס איז איהם געקומען דורך דעם וואָס ער האָט דעם היילִיגען ריזינער נישט געוואָלט פאָלגען וויל ער חאָטש ביים לעבען דעם רבין איבער בעטען זאָל מען צופאָהרען קיין סאַדיגערי. דיא קינדער האָבען איהם געבּרענגט קיין סאַדיגערי נאָהר פון דער פיהר האָט ער נישט געקענט אַראָב גיין האָט ער בעפוילען אַריין צום רבין דאָס ער שטייט אין דרויסען פאַר דעם טויער אין ער קען נישט אַריין גייען, בעט ער דעם רבין ער זאָל איהם מוחל זיין, דער היילִיגער ריזינער איז צו איהם אַרויס געקומען אין ער האָט אַפּאָהר מיניט אויף איהם געקוקט אין ער איז צוריק אַריין געגאַנגען, אין מיט דעם גביר איז מען אַ היים געפאָהרען אין ער איז באַלד געשטאָרבען:

ביַיא דעם היילִיגען ריזינער פלעגט צו זיין חסידים וועלכע מען פלעגט פאַר זייערט וועגען שטעלען ווייל אפילו זייא זענען נישט געוועזען אין איינער פון דיא איז אויך גיוועזען דער דאָזיגער גביר אין אסאַך מאָהל פלעגט דער רבי הייסען דיא גבאים שטעלען ווייל אויף זיין חשבון ווי עס איז שוין געהאַט אוועק געגאַנגען עטליכע יאָהר נאָך דעם וואָס דער גביר איז געהאַט געשטאָרבען, פלוצלונג איינמאָהל שבת ביים טיש האָט דער היילִיגער ריזינער געהייסען שטעלען ווייל פער דעם גביר'ס וועגען דיא גבאים וועלכע האָבען שוין געוואוסט דאָס דער גביר לעבט שוין נישט האָבען געמיינט דאָס דער רבי ווייסט דער פון נישט דרובער האָבען זייא זיך נישט וויסענדיג געמאַכט. אָבער וויא דער רבי האָט נאָך אַמאָהל געזאָגט דאָס מען זאָל שטעלען ווייל פאַר דעם גביר'ס וועגען. האָבען דיא גבאים שוין קיין צווייטע עצה נישט געהאַט וואס צוא זאָגען

דעם רבין דאָס דער גביר געפינט זיך שוין מעהר נישט צווישען דיא לעבעדיגע. וויא זייא האָבין דאָס געזאָגט האָט זיך דער הייליגער ריזינער צוא זייא אָהנגערופען איהר ווייסט אין איך ווייס נישט. איך ווייס אויך דערפון. נאָהר איך וועל אייך דערציילין וועט איהר שוין פערשטיין פער וואָס איך הייס יעצט שטעלין זיין פאַר דעם גבירס וועגען. עס וואָלט וויסען אַז אין הימעל איז פערהאַנען דריי בתי דינין. איין בית דין פון מלאָכים. אין דאָס צווייטע פון נשמות פון דיא הייליגע צדיקים וועלכע זענען שוין בעולם האמת. אין דאָס דריטע בית דין פון צדיקים וועלכע זענען נאָך דאָה אויף דעם עולם. און דער סדר איז אַזוי גיוועזן וויא דער מענטש שטאַרבט אין ער קימט אָב געבען אַ דין וחשבון שטעלט מען איהם פער דעם ערשטין בית דין פון דיא מלאָכים אין זייא זענען שטאַרקע מחמירים ווייל זייא פערשטייען גאָהר נישט וויא קען זיך דער וועגען אַ מענטש וועלכע איז פון אַ טיפה סרוחה מורד צו זיין אין כביכול וואָס האָט איהם געטהין כל מיני טובות. נאָהר אַז דער מענטש האָט אַ זכות אין ער איז ביים לעבען געוועזן דבוק אין אַ צדיק קען ער פערלאַנגען דאָס מען זאָל איהם פיהרען לדין פאַר דעם צווייטען בית דין פון דיא נשמות הצדיקים, אין אָבוואָל דאָרט איז אויך זייער שווער זוכה בדין צו זיין ווייל זייא זענען שוין לאַנג פון דער וועלט געדענקען זייא שוין נישט דיא אַלע טורדות וואָס דער מענטש האָט אויס צו שטייען ביים לעבין אין אויך פון זייער צייט ביז היינט האָט זיך דיא וועלט שטאַרק געענדערט דאָס מיט דעם פרצייטישען פראָסטען מענטש וואָלטען זיך היינטיגע רבים נישט געקענט גלייכען אָבער פון דעסט וועגען איז דאָרט דער משפט פיהל גרינגער וויא ביי דעם ערשטען בית דין פון דיא מלאכים, אין דער מענטש וועלכער. האָט נאָך אַ גרעסערע זכי' דאָס זיין רבי לעבט נאָך אין ער איז פון דעם בית דין של מעלה פון דיא צדיקים וואָס לעבען נאָך אויף דער וועלט אין ער בעט דאָס מען זאָל איהם פיהרען צו זיין רבין למשפט זער האָט אוודאי אַ גרינגען משפט ווייל דער רבי קען אין מעג איהם אַ טובה טאָהן אין ער האָט זיך געגעבען אַ שטעל אויף אין געזאָגט געלויבט השי"ת וואָס ער האָט מיך אויסגעקליבען פאַר איינעם פון דעם דריטען בית דין אין אַז דער מענטש האָט געהאַט אַ זכי' דאָס מען זאָל איהם שטעלען פאַר אונז לדין בין איך גרייט איהם אַ טובה צו טוהן, דרובער הייס איך שטעלען פאַר זיינעט וועגען זיין:

דער רבי ר׳ נחום פערקויפט זיין עולם הבא און שטעלט אויף פער דעם געלט א מקוה אין א שטעטעל.

זעהער אינטערעסאנט איז דיא ערצעהלונג וואס ווערט געברענגט פון דעם היילינגען רבין ר׳ נחום. איינמאהל איז ער געקומען אין א שטעטעל אין פאדאליען און וויא זיין שטייגער איז געוועזען צום אלעם ערשטען זיך נאהר צו פרעגען ביא דעם רב וואס פאר א תיקונים מען דארף צו מאכען אין שטאט ער זאל וועגען דעם זעהן מעורר צו זיין אין זיינע דרשות. און אז ער האט דעם שטאדטס רב געפרעגט האט ער איהם גיענטפערט דאס מען וואלט זייער נויטיג בעדארפען און דעם שטעטעל א מקוה אבער ליידער קען ער נישט וועגען דעם מעורר זיין דעם עולם וויל זייא וואלטען אליין געוואלט אפילו מער טוהן וויא זייערע כוחות נאהר זייא זענען נישט אומשטאנד עפיס אויפציטהון אין דעם . נאהר איין גביר איז דא אין דעם שטעדטעל וועלכער קען יא עפיס אויפטהון ווען ער זאל וועלען ליידער איז ער אבער א גרויסער קמצן און ער וויל נישט דער שטאדט בייהילפיג זיין און ביא איהם קען מען נישט פוילען דורך קיין דרשות וויל ער גייט קיינמאהל נישט הערען קיין דרשן אדער מוכיח. וויא דער רבי נחום האט גיהערט דאס אויפפיהרינג פון דעם קמצנישען גביר האט ער אויך פערשטאנען אז מיט קיין מוסר און דברי תוכחה וועט ער אויף דעם גביר גאהר נישט קענען ווירקען, אבער וויל ער האט זייער בעוואלט מזכה זיין דאס שטעדטעל מיט דער סביבה זיי זאלען האבען א מקוה, איז ער געפאלען אויף אזוי אנארגינעלע המצאה. אזוי וויא זיין גיטער נאמען איז שוין דאמאלס געוועזען בעוויסט דאס ער איז א גרויסער צדיק און איז אבעל מופת איז ער תיכף ארויס געגאנגען פון דעם רב און ער איז געגאנגען אין מארק אריין און ער האט געדינגען א באהס, און האט געהייסען דעם בעל עגלה ארויס פאהרען דורך איין עק שטאט און צוריק אריינפאהרען דורך דעם צווייטען עק, דער בעל עגלה האט אזוי געטהון און וויא זייא זענען צוריק אריינגעפאהרען אין שטעדטעל אריין האט דער רבי ר׳ נחום איהם גיהייסען פערפאהרען צו דעם גביר און הויף אריין:

אריינפארענדיג האט דער בעל עגלה דערציילט אז אין דער באהד זיצט דער היילינגער רבי ר׳ נחום. וויא דער גביר

האט

האָט געהערט דאָס דער בעוויסטער רבי ר' נחום פאָהרט דאָה האָט עהר טראַכטען זיין גרויס קמצנות נישט געהאַט קיין העזה איהם נישט אַריין צו לאָזען אין ער האָט איהם באַלד אָהנגעוויזען אַ שיין צומער אַריין צו גייען, דער רבי ר' נחום האָט זיך געמאַכט אַביסעל שטאָלציג כדי דער גביר זאָל נישט האָבען קיין העזה צו דערציילען זיין פערלאַנג, אין ער האָט קיינעם נישט געהייסען אַריין לאָזען דער גביר האָט געזעהען דאָס דיא גרעסטע שטאָט בעלי בתים זענען געקומען אין האָבען חאָטש געוואָלט שלום נעמען אין זייא האָבען נישט געהאַט דיא זכיה דער צו אין האָבען זיך געמוזט אומקעהרען מיט גרויס עגמת נפש האָט ער זיך גיט געפיהלט דערמיט וואָס ער האָט אַזוי אַ גליק געהאַט דאָס דער רבי ר' נחום איז זיין גאַסט. פאַרענאַכט האָט דער רבי ר' נחום געהייסען אַריין רופען דעם גביר ער האָט מיט איהם צו שמיסען זעהר אוויכטיגע זאַך, דער גביר זעלבסט פערשטענדליך תיכף אַריין געגאַנגען אין זעהענדיג וויא פיהל הונדערט מענטשען שטייען נאָך פון דער פריא אָהן אין וואַרטען אין קענען נישט אָהן קומען צו דעם רבין ר' נחום האָט ער דעם רבין זייער מקנא געווען, אַריינקומענדיג האָט ער בעמערקט אַז דער רבי איז פערנומען אין אַ טיעף ענין אין ער האָט גאָהר נישט געהערט זיין אַריין קומען, דרובער האָט ער זיך אַנידער געזעצט אין דער זייט ער זאָל דעם רבין נישט שטערען אין זיינע געדאַנקען זיצענדיג האָט ער זיך געטראַכט וויא וואָהל קען זיין דעם רבין ר' נחום אויף יענער וועלט ווען אויף דער וועלט וואָס ער עסט נאָהר דיא פירות פון זיינע מעשים האָט ער אַזוי פיהל כבוד אין רוהם. בפרט נאָך אויף יענער וועלט וויא ער וועט אָבנעמען דעם גאַנצען שכר פאַר זיינע מעשים טובים. אין ער דער קמצנישער גביר וויא לעבט ער אָב דיא וועלט יעדער רוקט זיך פון איהם אָב מיט עקעל וויל ער וויל קיינמאָהל קיין מענטש קיין טובה טוהן אין ער גיט קיין גראָשען צדקה נישט אין אויף יענער וועלט וועט ער דאָך אוודאי קיין שום גיטעס נישט האָבען ווייל פאַר וועלכע מעשים טובים קומט איהם גיטעס צו בעצאָהלען אויף יענער וועלט:

טראַכטענדיג אַזוי איז ער גיזעסען אַ לענגערע ווייל אין עס האָט איהם גאָהר נישט געקענט איינפאַלען אַז דיא געדאַנקען האָט טאַקע דער רבי ר' נחום אין איהם אַריין געבראַכט אַזוי וויא מיר האָבען שוין דערציילט אין דער מעשה פון דעם יונגענמאַן וועלכער איז געוועזען אַ מושלים אין אַללע מעלות גאָהר אַ בעל גיאה

אין

אין דער רבי ר' נחום האט אין איהם אריינגעברענגט א געדאנק דאס ער זאל קומען הערען זיין דרשה אין מיט זיינע ארגינעלע דברי תוכחה האט ער איהם מחזור למוטב געוועזען, דער כח פון דעם רבין ר' נחום אין דעם ענין פון אריין צו ברענגען אין א מענטש אריין געדאנקען וועלכע ער האט געוואלט איז ממש געוועזען צו בעווינדערען, אין ווען נישט דער רבי ר' נחום זאל געוועזען דעם גביר איבער רייסען פון זיינע דאזיגע געדאנקען ווער ווייסט וויא לאנג ער וואלט אזוי געוועזען געזעסען אין געטראכט ער האט פשוט פון דיא געדאנקען אליין גרויס הנאה געהאט, נאהר ווייל עס איז שוין שפעטליך געוואהרען אין מען האט געדארפען דאווינען מנחה האט דער רבי ר' נחום דעם גביר איבער געריסען פון זיינע געדאנקען, אין איהם געזאגט דאס ווייל ער האט נישט געקענט פריהער מיט איהם שמיסען וועגען דעם וויכטיגען ענין בעט ער איהם ער זאל תיכף נאך מנחה מעריב אריין קומען ווייל ער האט מיט איהם צו שמיסען וועגען זייער א וויכטיגע זאך וועלכע וועט איהם גרויסע נוצען ברענגען, אין יעצט איז שוין שפעט מען דארף גיין דאווינען מנחה, דער גביר אויפהאפענדיג פון אזעלכע געדאנקען האט דעם רבינס יעדער ווארט געשלינגען אזוי וויא א דארשטיגער טרינקט וואסער, אין אז ער האט געהערט דאס דער רבי וויל מיט איהם שמיסען וועגען אזאך וואס וועט איהם ניצען ברענגען האט דאס איהם אזוי פעראינטערעסירט דאס ער וואלט שוין געוואלט אז דאס זאל זיין וועגען עפיס א גייסטיגע זאך אזוי איז ער געוואהרען איבער געקערט צו א אנדערען מענטש אין ער האט זעלבסט ממאס געוועזען זיין פריהערדיגע קמצנותקייט אין עס איז איהם שוין א שאד געוועזען צוא פערגעמען צייט צוא גיין דאווינען אין בית מדרש אריין האט ער דעם רבי'ן געפרעגט אפשר וועט ער דאווינען אין דער היים עס איז דאה אין יענער שטוב דיא חשובסטע שטאדט לייט וועלכע ווארטען שוין פון דער פריה אהן. שלום צו נעמען אין עס איז דאה מעהר וויא צוויי מניינים:

דער רבי ר' נחום האט איהם גיענטפערט דאס אבוואהל ער האט געוואלט גיין אין בית מדרש אריין דאווינען מנחה מעריב, נאהר ווייל ער בעט איהם ער זאל דאווינען אין זיינע דירות וועט ער איהם צוא ליעב טוהן, אין וועט דאה דאווינען. דער גביר האט זיך זייער געפרייט וואס דער רבי האט איהם צוליעב געטוהן, אין איז אריין געגאנגען תיכף אין דערצווייטער שטיב אריין אין האט אליין אריין געברענגט

געברענגט דעם גרויסען בלוצלאָמפּ וועלכער איז געשטאַנען אין זיין סאַלע. אין ער האָט אויך אַרויס גענומען דיא זילבערנע לייכטער אין אָהנגעצינדען גרויסע ליכט בייא דעם טיש וויא מען האָט געדאַוועט. אין אַז דער רבי ר׳ נחום איז אַריין געקומען אין דער שטיב אַריין אין אַז דער גאַנצער עולם האָט זיך געשטיפּט שלום נעמען איז דער גביר אויך געשטאַנען אַזוי הכנעה׳דיג וויא ער איז אויך איינער פין דיא פרעמדע מענטשען אין נישט דער גרעסטער גביר פין שטאָדט אין דער בעל הבית פין דעם הויף. מען האָט זיך געשטעלט דאַווינען מנחה אין וויא דער גביר איז צוא געקומען צוא דער ברכה מלך אוהב צדקה ומשפט. דאָס הייסט דער רבונו של עולם האָט ליעב דעם מענטש וועלכער טוהט צדקה. האָט ער זיך איבער גערעכענט וואָס זאָגט ער אַלע טאָג דרייא מאָהל אין טאָג. אין ער טוהט פּינקט פערקעהרט ער גיט קיין גראָשען צדקה נישט אין ער האָט דרויף גרויס חרטה געהאַט אין ער האָט זיך גיט אויסגעווייגט אין האָט אויף זיך מקבל געוועזען דאָס פין היינט אָהן זאָל ער אַוועק וואַרפען דיא שלעכטע מדה פין קמצנות אין ער זאָל געבען צדקה כפי יכלתו. אין אַזוי איז ער בייא דער גאַנצער צייט פין דאַווינען געוועזען זייער פערטראַכט אין זיין פערגאַנגענהייט וויא שלעכט ער האָט זיך ביז היינט אויף געפיהרט אין אַלע היינזיכטען אין ער האָט אויף אַלעם גרויס תשובה געטהון, דיא שטאָדט לייט וועלכע זענען געוועזען גיט בעקאַנט מיט דעם גבירס אָרט פיהרינג אין פּסיחאָלאָגיע האָבען זיך זייער געווינדערט אויף זיין יעצטיגער ערינצקייט אין צוא געלייגטקייט. זייא האָבען איהם ערב יום הקדוש פאַר כל נדרי נישט געזעהן אַזוי פיהל וויינען אין פערטראַכט זיין. אויך זיין ברייט אויפנעמען דעם רבי׳ן ר׳ נחום איז בייא זייא געוועזען אונפערשטענדליך ווייל זייא האָבען איהם געקענט פאַר אַנאויסטערלישען קמצן. אין זייא האָבען אַלע דאָס צוא גערעכענט צוא דעם גרויסען כח אין הייליקייט פין דעם רבי׳ן ר׳ נחום דאָס ער האָט מיט זיין גרויס הייליגקייט אין אַזוי אַקליינע ווייַלע געקענט ווירקען אויף אַזוי אַשטיינערען האַרץ וויא דער גביר האָט געהאַט:

אָבער אַז דער רבי ר׳ נחום איז מיט זיין דאָזיגען אויפהאַלטען זיך בייא דעם גביר אויסען געוועזען נאָך עפּיס חוץ איהם פין זיין גרויס קמצנות אָב צוא געווייַנען האָט קיין שום מענטש אפילו נישט

טריין

ארײַן געקלערט, דרובער ווי׳א פער ווינדערט זענען זײ׳א געוואָהרען זעהענדיג דאָס אין דער פריה האָט דער גביר געברענגט ארבײטער וועלכע האָבען אָהנגעהויבען צוא גראָבען אַ מקוה. זײ׳א האָבען זיך שוין נאָהר נישט געקענט בעהערשען אין זײ׳א האָבען בעשלאָסען דעם גביר זעלבסט צוא פרעגען אַזוי ווי׳א דער רבי ר׳ נחום ווערט אַוועק פאָהרען. אַגב איז דער גביר אַלײַן אויך געוואָהרען אַנאַנדערער מענטש אַ מזג טוב ער האָט נאָהר נאָך געזיכט ווי׳א אַמענטש נויטיגט זיך אין זײַנע אַטובה הן אין געלט שטיצע הן אַזוי א נעצה אָדער אַ גוט וואָרט פאַר איהם צוא ריידען. אין דרובער איז ער געוואָהרען אין די׳א צווײ׳א טעג אַזוי׳ צוא געלאָזט צוא אַלע מענטשען גלײַך ווי׳א ער וואָלט פין אײביג אויף געוועזען אַ גיט הערציגער מענטש. אין ווי׳א דער רבי ר׳ נחום איז אַוועק געפאָהרען האָבען איהם די׳א גאַנצע שטאָדט בעגלײט אין דער גביר איז אויך געוועזען צווישען זײ׳א געזעגענדיג מיט דעם רבי׳ן האָט דער גביר זיך שטאַרק צעווײנט אהײם גײענדיג האָבען איהם מענטשען געבעטען דאָס ער זאָל זײ׳א ערקלעהרען ווי׳א אַזוי זײַן כאַראַקטער איז אין די׳ צווײ׳א טעג אַזוי אומנאַטירלעך איבער געוואָהרען פין אַזוי אַ נאויסטערלישען קמצן צוא אַזוי אַגרויסער נדבן אין גיט הערציגער מענטש. ווי׳א אויך אין וואַנען איהם איז אײַנגעפאַלען צוא לאָזען מאַכען אויף זײַנע הוצאות א מקוה וועלכע דאַרף דאָך אָב קאָסטען אַהון רב אַז דאָס גאַנצע שטעטעל צוא זאַמען איז נישט בכח צוא מאַכען קײן מקוה. דער גביר האָט נישט וועלענדיג אַ שמײכעל געטהון אין האָט זיך צוא זײ׳א אָהנגערופען נאָך ווי׳א פער ווינדערט ווערט איהר בלײַבען ווען איהר ווערט זעהן אַז אויסהאַלטען די ווײַטערדיגע הוצאות פין דער מקוה וועל איך אויך אויסהאַלטען אויף מײַן חשבון. די׳א מענטשען האָבען זיך אַלײן נישט געקענט גלײַבען וואָס זײ׳ערע אויערען הערען ציא דאָס איז ווירקליך וואַכענדיג אָדער עס איז נאָהר אַ חלום:

נאָהר דער גביר האָט זײ׳א די׳א זאַך באַלד ערקלערט מיט אַ בויגען פאַפיר וועלכען ער האָט אַרויס גענומען פון זײַן טאַש אין ער האָט זײ׳א געגעבען איבער צו לײנען דאָרט איז געשטאַנען קלאָהר אין דײַטליך אַ שטר מכירה וועלכער איז געשריבען פינקטליך מיט אַלע תנאים וועלכע מען דאַרף דאָס די׳א מכירה זאָל גיט זײַן. אַז דער רבי ר׳ נחום האָט פערקויפט זײַן חלק עוה״ב דעם גביר בתנאי דאָס דער גביר

זאל

זאָל אויסבויען פון זיין געלט א מקוה אין זאָל זיא אויך אויסהאַלטען מיט אלע הוצאות ביז דיא שטאָט וועט אומשטאַנד זיין אליין אויס צוהאַלטען דיא מקוה מיט זייערע מיטלען. דיא שטאָט לויט האָבען גאָהר נישט געקענט פערשטיין דאָס גרויסע מסירות נפש פון דעם היילינען רבין ר׳ נחום דאָס בלויז ער איז מפקיר דיא וועלט פאַר דעם מזכה הרבים צו זיין גאָהר זיין חלק אויף יענער וועלט איז ער אויך גרייט געוועזען אוועק צו געבען מזכה צו זיין יודען מיט א כשרה מקוה, אין זייא האָבען ערשט דערזעהן דעם גרויסען כח פון צדיקים. דיא מעשה איז באַלד מפורסם געוואָרען אין דעם גאַנצען געגענד, האָבען דיא גרויסע חסידים בעפרעגט דעם רבין ר׳ נחום וויא פאַלט ער אויס אזוי א מעשה צו טוהן האָט ער זייא גיענטפערט, איהר ווילט זיין חסידים אין איך טאָהר קיין חסיד נישט זיין, דיא חסידים האָבען נישט פערשטאַנען וואָס ער מיינט מיט דיא דאָזיגע ווערטער האָט ער זייא געזאָגט עס איז דאָך אבפירושע גמרא אין ברכות, דאָס דוד המלך עליו השלום האָט זיך גערופען חסיד גאָהר דערפאַר ווייל ער האָט זיך משתדל געוועזען מטהר צו זיין א אשה צו איהר מאַן, אָבער דיא חסידים, האָבען זיך נאָך מיט דעם תירוץ נישט געוואָלט בערוהיגען ווייל זייא האָבען געטענעט דאָס אויב עס איז בייא דעם רבין אזוי טייער געוועזען דיא מצוה האָט ער אונז געקענט זאָגען וואָלטען מיר דיא סומע געוועזען צו זאַמען געשאַפט נישט דער רבי זאָל פערקויפען דאָס אייביגע לעבין אין דאָס חלק אין גן עדן, האָט זייא דער רבי ר׳ נחום בערוהיגט אין ער האָט צוא זייא געזאָגט דאָס איהר זענט טאַקע גערעכט דאָס צוליעב דעם אליין וואָלט איך געקענט זעהן דאָס געלט צוא זאַמען שאַפען, אָבער איך האָב נאָך איין טעם געהאַט אין דער זאַך בעמליך עס איז מיר שוין פון אַלאַנגע צייט שווער געוועזען איך זאָג עטליכע מאָהל אין טאָג ובכל מאדך דרשיבען אונזערע חכמים זכרונם לברכה דיא זאָלסט ליעב האָבען דעם רבונו של עולם מיט דיין גאַנץ געלד אדרבה זאָגט מיר וויא אזוי אמענטש וויא איך וועלכער פערמאָגט גאָהר נישט. אין קיין שום זאַך פון דער וועלט האָט בייא מיר קיין חשיבות נישט ווי קען ער אמת׳דיג מקיים זיין דעם ובכל מאדך. טאָה קימט דאָך אוס דאָס איך זאָל ח״ו זאָגען אלע טאָג עטליכע מאָהל אין טאָג ליגענט פער דעם רבונו של עולם. אָבער יעצט וועל איך שוין קענען אמת׳דיג זאָגען ובכל מאדך, דאָס איך בין גרייט אלע מאָהל אוועק צוא געבען מיין חלק עולם הבא פאַר דער

מינדעסטער מצוה פין רבונו של עולם. דער זכות פין דעם הייליגען רבי'ן ר' נחום זכרונו לברכה זאל אונז בייא שטיין מיר זאלען געהאלפען ווערען מיט אלעם גיטען אין מיר זאלען זוכה זיין צוא דער גאולה שלימה במהרה בימינו אמן:

זעהר א אונטערעסאנטע ערצעהלונג האט דערציילט ר' דוד'ל טאלנער זכרונו לברכה. דעם רבי'ן ר' נחום'ס אאייניקעל:

איינמאהל האט דער רבי ר' דודל טאלנער זכרונו לברכה געשמיסט פין דיא שוחטים האט ער אזוי געזאגט איך האב אקבלה פין מיין פאטער ר' מאטעלע טשערנאבעלער זכרונו לברכה אין מיין פאטער פין זיין פאטער דער רבי ר' נחום זכרונו לברכה אין מיין זיידע פין זייבע עלטערען אין פין זייבע הייליגע רבי'ס ביז אליהו הנביא זכור לטוב. אז יעדען שוחט וואס ער איז איין ערליכער יוד אין אזאך ערליכע יודען זענען זיך סומך אויף זיין שחיטה. העלפט דער מלאך מיכאל אליין איהם צוא אבשטעלען גוט דעם חלוף. אז ער זאל ניט חלילה מכשיל זיין דעם רבי'ם מיט קיין מאכלות אסורות. אין דערנאך האט ער דערציילט. וואס מען מיינט ערליכקייט פין איין שוחט קען מען פערשטיין פין דער פאלגענדער מעשה:

איינמאהל איז דער רבי ר' נחום געוועזען אין זייבע פיהל וואנדערונגען שאפען געלט אויף דער גרויסער מצוה פון פדיון שבוים האט זיך געמאכט דאס איהם איז אויס געקומען שבת צו האלטען אין א דארף אריינפאהרענדיג אין דארף אריין האט ער געטראפען איין יוד גייען האט ער איהם געפרעגט צו אין דעם דארף איז דאה אשוחט האט ער איהם גיענטפערט יאה, האט דער רבי ר' נחום איהם געפרעגט וויא ער וואהנט, דער יוד אליין איז טאקע געוועזען דער שוחט אין ער איז געגאנגען פון איין דארפס יוד בייא וועלכען ער האט געשאכטען א בהמה. וויא גיוועהנליך צו גיין שעכטען טיהן דיא שוחטים אהן געמיינע מלבושים ווייל עס איז איין שאדע אגיטע מלבוש טאמער וועט עס פערבלוטיגט ווערען. אין ווייל דער שוחט האט בעמערקט אז דער פרעגער איז פון דיא גרויסע לייט

לייט האט ער זיך זייער געשעמט צו זאגען דאס ער איז דער שוחט, האט ער דעם רבין געוויזען ווי א ארום צו צי פאהרען צו דעם שוחט עקסטרע דורך א ווייטערען וועג כדי ער זאל קענען דורך דעם בעהנטערען וועג פריהער אהיים קומען און ער זאל זיך איבער טהון, עס איז טאקע אזוי געוועזען דער שוחט איז שנעל אהיים געגאנגען און זיך איבער געטהון און דערווייל איז דער רבי נחום צי געפאהרען, דער שוחט האט איהם זייער ארענטליך צו גענומען און ער האט איהם געגעבען א בעזונדערע שטיב צו דאווינען, נאהר איידער דער רבי ר׳ נחום האט זיך געשטעלט דאווינען האט ער אריינגעשיקט נאך דעם בעל הבית דעם שוחט און איהם פריהער איבער געבעטען און געזאגט אזוי וויא איך פיהר מיך און יעדער ארט וויא איך קום עס איך נישט קיין פלייש ביז איך זעה פריהער דעם חליף, און דרובער בעט איך אייך אויך אז איהר זאלט מיר נאך דעם דאווינען ווייזען דעם חליף דער רבי ר׳ נחום האט זיך געשטעלט דאווינען, און דער שוחט איז ארויס געגאנגען און גענומען בעקוקען דעם חליף האט ער געזעהן דאס דער חליף איז גיט נאהר ער האט זיך איבער גירעכענט צו ווייזען עמיצען איז אפשר גלייכער ער זאל איהם נאך א פאהר שלייף געבען האט ער אראב גענומען דאס שארף שטיינדעל בכדי ער זאל דעם חליף נאך אביסעל צו שלייפען:

נאהר אזוי בעמענדיג דאס שארף שטיין האט ער זיך מיישב געווען. ווען עס זאל וועלכער דארפסמאן יעצט קומען און וועלען איך זאל פער זיינעט וועגען עפיס שעכטען וואלט איך דאך זיכער געשאכטען מיט דעם חליף און איך וואלט איהם גאהר נישט מעהר געשלאפט היינט האלט איך דאך אז דער חלוף איז כשר אזוי וויא דער רבונו של עולם האט אונז דרויף געבאטען וויא אזוי זשע קען איך פאר אמענטש וועגען מעהר גיין שארפען איז ער ח״ו בייא מיר מעהר חשוב וויא דער רבונו של עולם. און ער האט זיך פעסט געהאלטען בייא דער מחשבה ער זאל נישט דעם חלוף מיין צוא שלייפען נאהר אזוי ווייזען דעם חשובען אורח. נאך דעם דאווינען איז דער שוחט אריין געקומען צום רבין ר׳ נחום און ער האט פאר איהם דעם חליף אנידער געלייגט ער זאל איהם בעקוקען. האט דער רבי ר׳ נחום געזאגט צוא דעם שוחט מיט אזיסען שמייכעל אויב פאר דעם רבונו של עולם איז אייער חלוף כשר איז ער דאך פאר מיר אוודאי כשר. דרובער דארף איך שוין דעם חליף ני[illegible]

איבער

איבער קוקען אין איהר מעגט נעמען אין שעכטען מיט דעם חליף פער מיינעט וועגען אט אזוי האט רב דוד'ל טאלנער זכרונו לברכה אויסגעפיהרט העסט אנערליכער שוחט:

א ווינדערליכע ערצעהלונג פון דעם היילינען רבין ר' מרדכי ווי גרוים זיין נאמען איז געוועזען נישט בלויז ביי יודען נאהר אפילו גזלנים האבען געציטערט פאר זיין נאמען:

איינמאהל זענען עטליכע חסידים צוריק גייענדיג פין זייער רבי'ן ר' מרדכי פערבלאנדזעט געוואהרען אין זייא זענען פערקראכען אין זייער אטיפען וואלד אריין, דערווייל איז געוואהרען נאכט האבען זייא שוין אוודאי נישט געפינען דעם ריכטיגען וועג אין זייא האבען זייער מורא געהאט צוא פערבלייבען אין וואלד ווייל עס איז געוועזען זייער א גידעכמער וואלד טאמער איז דארט דאה חיות רעות. זענען זייא ווייטער אזוי געגאנגען, פלוצלינג האט איינער פין זייא דערזעהן פין דערווייטענס עפיס א ליכט שטראהל האט ער בעוויזען זיינע חבירים האבען זייא זיך זייער געפרייט ווייל זייא האבען גערעכענט אז דאס איז אשטראהל פין עפיס א ישוב, אין זייא זענען גאך געגאנגען נאך דעם שטראהל ביז זייא זענען צוא געקומען גאהר נאהנט האבען זייא געזעהן אז דער שטראהל גייט פאקע ארויס פין א שטיב, האבען זייא זיך גאך מעהר געפרייט. ווייל יעצט וועלען זייא האבען וויא דיא נאכט איבער צוא נעכטיגען און אין דערפריא וועלען זייא מיט דיא מענטשען גייען אין שטאדט אריין. אבער אריין קומענדיג אין שטאדט אריין האבען זייא געזעהן. אז דאה איז א בעהעלטינעש פון גזלנים אין זייא זענען אלע געשטאנען בייא דער שענדליכער ארבייט איינער האט געשארפט א שווערד אין א צווייטער א שפיז אין אזוי אנדערע כלי זין. דאמאלסט איז זייא זייער פרייד פערקערט געווארען צו א א טרויער. אין פין גרויס שרעק האבען זייא

געוואלט

געוואָלט צוריק ארויס לויפען, אָבער דיא גזלנים האָבען אויף זייא געגעבען אַ געשרייא דאס ווער עס וועט לויפען פין שטוב ארויס וועט אויף דעם אָרט באַלד צושניטען ווערען, האָבען זייא געמוזט בלייבען שטיין אין שטיב אין זייערע גאַנצע קערפערס האָבען געציטערט אין זענען בעדעקט געוואָרען מיט אַ טויט שווייס זעהנדיג דיא שרעקליכע גזלנים מיט זייערע בלאַנקענדיגע שווערדען:

באַלד וויא דאָס שאַרפען כלי זיין איז פערענדיגט געוואָהרען איז איינער פון דיא גזלנים אריין געגאַנגען אין אַ צווייטע שטוב אריין, אין ער האָט געמאָלדען, זייער הויפטמאַן פון דיא געבראָטענע טייבעלעך ווערלכע זענען אַליין אריין געפלויגען אין זייערע הענד אריין וואָס מען זאָל מיט זייא טוהן, און אין אַ קורצע ווייל דערנאָך איז אריין געקומען דער הופטמאַן אין בעגלייטונג פון דעם שליח, אין איז צו געגאַנגען צו דיא יודען אין ער האָט זייא געפרעגט פון וואַנען זייא קומען דאָה אַ הער, האָבען זייא איהם דערציילט דיא גאַנצע מעשה. דאָס זייא פאָהרען פון טשערנאָבעל זייא זענען געוועזען בייא דעם רבין ר' נחום אין יעצט צוריק צו וועקס האָבען זייא געבלאָנזעט אין וועג ביז דיא זענין דאָה אַ הער צו געקומען, דער הויפטמאַן האָט געזעהן אַז זייא ציטערין אַזוי האָט ער זייא געזאָגט איהר דאַרפט אייך גאָהר נישט שרעקען ווייל מיר וועלען אייך קיין שום שלעכטץ נישט טהון, איך קען אייער ראַבין שוין פין זעקס יאָהר צייט אין ... איך וועל אייך דערציילען פין וואַנעט איך קען איהם. דיא מעשה איז אַזוי געוועזען איינמאָהל האָבען מיר געטראָפען אדורך פאָרען סוחרים וויא גיוועהנליך אינזער פראָפעסיע איז האָבען מיר דיא פיהר אָבגעשטעלט אין אַז מיר האָבען נאָך דערזעהן אַז דיא רייזענדע סוחרים זענען יודען אין נאָך דער צו חסידישע האָבען מיר שוין געוויסט אז קיין שום ווידערשטאַנד פון זייער זייט וועט נישט זיין אין מיר האָבען בעשלאָסען זייא צו דער הארגינען אין זייער געלט צו בערויבען, אָבער פלוצלינג האָב איך דערזעהן אַז לעבען מיר שטעט אַ ראַבין אין זיין פנים האָט געשטראַהלט וויא דיא זונן אין זיין אויסזעהן איז געוועזען וויא אמלאך פון הימעל, עס האָט פין איהם געשלאָגען אַ גרויסער פחד, אָבער מיר זענען דאָך שוין נישט דאָס ערשטע צעהנדליג יאָהרען אין דעם פאַך אין מיר זענען שוין דורך געגאַנגען פערשידענע שרעק בילדער, דערובער האָב איך גאָהר קיין אכט נישט געלייגט אויף

דעם

דעם שרעֶק בילד וועֶלכעס האָט זיך מיר פאַהר גישטעֶלט .

אָבער דאָה האָט זיך דעֶר אַלטער צוא מיר מעהר דערנעֶהנטערט אין עֶר האָט מיר שטרענג אַ זאג געטהון זאָלסט וויסען איך זאָג דיר אויף דיין גיטעֶן אַז דיא זאָלסט דיא מענטשען קיין שלעכטץ נישט טיהן וויל אויב דיא וועסט זייא עֶפּיס טוהן וועסטעֶ באַלד שטאַרבען אויפען אָרט , איך בין אויף איהם זייער בייז געוואָהרען אין האָב אויף געהויבען מיין שווערד אין אויך האָב איהם געֶוואָלט דעם קאָפּ אָבהאַקעֶן אָבער אַזוי וויא איך האָב אויף געֶהויבען מיין האַנד מיט דער שווערד . האָב איך זיא שוין נישט געֶקענט אַראָב לאָזען אין איך בין אין גאַנצען געבליבעֶן שטיין פעֶרשטיינערט אַזוי וויא אַ שטיין אין איך האָב געפיהלט דאָס מיין גאַנצער כח איז אָב גענומען געוואָהרען . דאַמאָלסט האָט דעֶר אַלטער מאַן פיין מיר געלאַכט אין ער האָט מיר געֶזאָגט יעֶצט טויה וואָס דיא קענסט אָבער איך בין נישט געוועזעֶן ביים כח אפילו פין אָרט אַוועֶק צוא רוהרען זיך האָב איך איהם זייער געבעֶטען אַז ער זאָל מיר מוחל זיין אין מיר צוריק געֶבעֶן דיא כחות אַזוי וויא איך בין געוועזען . האָט ער מיר גיענטפערט דאָס איך זאָל איהם צוא שווערען אַז איך וועל קיינמאָהל זיינע חסידים קיין שלעכטץ נשט טהוען אין וויא באַלד איינער וועט מיר זאָגעֶן דאָס ער איז געוועזען אין טשערנאָבעֶל בייא דעם רבי'ן זאָל איך איהם שוין אָב לאָזעֶן , אין וויא ווייט מיגלעך זאָל איך קיין יודעֶן בכלל נישט ראַביוען , דאַמאָלסט וועט ער מיר צוריק געֶבעֶן דיא כחות . זעֶלבסט פערשטעֶנדליך דאָס איך האָב געמיזט אויף דעֶם צוא שווערען אין דאַמאָלסט האָב איך צוריק בעקומעֶן דיא כחות , אָבער טראָץ איך בין אַ גזלן האַלט איך עֶרליך מיין שבועה אין וויל איהר האָט מיר געזאָגט דאָס איהר זענט טשעֶרנאָבעלער חסידים וועל איך אייך גאָהר נישט טוהן אין עֶר האָט זייא אַרויס געֶפיהרט בשלום פין דעֶם וואַלד . זייא זעֶנען גלייך געפאָהרעֶן צוריק קיין טשעֶרנאָבעל דערציילעֶן דעם רבי'ן דאָס נס וואָס זייא איז געשעֶהן , נאָהר אַזוי וויא זייא זענען צוא געֶקומען צוא דעם חדר וויא דער רבי ר' נחום איז געזעסעֶן איז ער זייא אַקעֶגען געֶגאַנגען אין ער האָט צוא זייא געזאָגט מיט אַ שמייכעֶל נוא דיא גזלנים האָבעֶן אייך גאָהר נישט געטוהן , אין דעֶר זכות פין דעם הייליגען רבי'ן ר' נחום אין דער זכות פין דיא הייליגעֶ צדיקים

זאלען

זאָלען אונז בייא שטיין מיר זאָלען ניצול ווערען פון כל מיני שלעכטץ אָמן:

אַ ווינדערליכע ערצעהלונג פון דעם היילינען רבין ר׳ נחום וויא ער האט מיט זיין תפלה מחיה מתים געוועזען,

איינמאהל איז דער רבי ר׳ נחום געקומען צו דעם היליגען בעש״ט האָט איהם דער בעש״ט געפרעגט וואָס האָט איהר געכטין אזוי אַ גרויס רעש אָהנגעמאַכט אין אלע הימלען מיט אייער מנחה דאווינען, האָט איהם דער רבי ר׳ נחום גיענטפערט דיא מעשה איז אַזוי געוועזען איך בין געפאָהרען מיט אַ גוי׳שען בעל עגלה. און אין דרויסען איז געוועזען זייער אַ גרויסער פראָסט איז דער גוי דער בעל עגלה געפרוירען געוואָהרען און איז געבליבען ליגען טויט אויפען וואָגען, איך האָב נישט געוויסט וואָס פאר אַ עצה צו טהון האָב איך גענומען דיא לייצען אין דער האַנד אריין און בין אליין געפאָהרען וויא איך בין אַדורך געפאָהרען דורך איין דאָרף איז דאָרט געוועזען אַ גרויסע שענק זענען דאָרט אין דרויסען געשטאַנען גוים וויא זייא האָבען געזעהן דאָס דער גוי ליגט טויט אויף דער פ״הר האָבען זייא געזאָגט דאָס איך האָב איהם זיכער דער הארגעט, האָבען זייא מיר אויך אליין געמאַכט אַ פסק אין האָבען בעשטימט דאָס עס קימט מיך אויך צו הארגיגען. איך האָב געזעהן אַז דאָה וועט מיר ניט העלפען קיין גיבעט אין קיין געוויין, האָב איך זייא געבעטען זייא זאָלען מיך חאָטש לאָזען דאווינען מנחה. אין געליבט השי״ת דאָס ער האָט זיי איינגעגעבען אין געדאנק זייא זאָלען מיר דאָס צוליעב טוהן:

ועלבסטפער שטענדליך דאָס איך האָב געדאַווענט מנחה פון טיעפען הארצען אין מיט גרויס כוונה, האָט השי״ת געהאָלפען דאָס דער גוי איז פלוצלינג אויפגעשטאַנען פון דעם וואָגען. אין ער האָט זיך ארום געקוקט וויא ער איז פון דער וועלט דיא אלע גוים זענען צוא איהם צוא געלאָפען פרעגען עין וועלכען דאָרף ער איז אין וואָס ער איז אַזוי געלעגען וויא אַ טויטער אויף

דעם

דעם וואגען צוא דאס האט דער יוד איהם געוואלט הארגינען האט ער זייא בעזאגט דאס זייא זאלען דעם יוד נישט בעשולדיגען ווייל דער יוד איז אגרויסער ראבין און אגיטער מענטש נאהר ער האט זיך צוא געקוהלט און ער איז אזוי געבליבען ליגען אהן בעוועגונג איז ער געפרוירען געוואהרען, אבער איך האב קיין שום שולד נישט אין זיין טויט, און וויא ער האט דיא ווערטער אבגעזאגט איז ער צוריק אנידער געפאלען טויט. דיא גוים האבען זיך באלד אבגעלאזט און האבען מיך נאך צוא געפיהרט אין שטאדט אריין. דאס איז געוועזען דער רעש און היטעל פון מיין מנחה. דער זכות פון דיא אלע צדיקים זאלען אונז בייא שטיין און מיר זאלען געהאלפען ווערען מיט אלעם גוטען אמן:

דאס גרויסקייט פון דעם הייליגען רבי'ן ר' נחום זכרונו לברכה:

איינמאהל האבען זיך געטראפען דער רבי ר' נחום מיט דעם רבי'ן ר' ברוך מעזיבעזער אין איין שטאדט. און זייא זענען געשטאנען אויף איין סטאנציע נאהר געדאווענט האבען זיי אין בעזונדערע ערטער דער רבי ר' נחום האט געדאווינט אין טשערנאבעלער שטובעל און דער רבי ר' ברוך אין מעזיבעזער שטובעל. שבת און דער פריא איז דער רבי ר' ברוכעל צוריק געקומען פון דאווינען. און דיא גבאים האבען שוין אלעס גרייט געמאכט צום טיש אבער ווייל דער רבי ר' נחום איז געוועזען עלטער פון דעם רבי'ן ר' ברוכעל האט דער רבי ר' ברוכעל נישט געוואלט גיין צום טיש ביז דער רבי ר' נחום וועט אויך גיין צום טיש. דער רבי ר' נחום האט אבער זייער מאריך געוועזען דאמאלסט ביים דאווינען און דער רבי ר' ברוכעל האט שוין נישט געקענט אזוי לאנג ווארטען איז ער געגאנגען צום טיש איידער דער רבי ר' נחום איז געקומען פון דעם דאווינען. מען האט שוין געהאלטען און מיטען עסען איז הערשט דער רבי ר' נחום געקומען פון דעם דאווינען, וויא ער איז אריין געקומען האט דער רבי ר' ברוכעל צוא איהם געזאגט מיט א שמייכעל. איהר זענט א זון

מעכב

מעכב את האכילה" דאָס איז דער פּראָפּטער מיין פון אַ דין אין שולחן ערוך אַז די־א וואָנסעס וועלכע שטערען צום עסען ווען די־א האָר זענען גרויס מעג מען זייא אָבגאָהלען . אָבער דאָס וואָרט „זקן" האָט חוץ דעם טייטש „באָרד" נאָך איין טייטש „אַלטער" אין דאָה האָט נאָהר דער רבי ר' ברוך אַלעס מליצה בענוצט דעם אויסדריק „זקן" אין ער האָט געמיינט דעם טייטש „זקן" „אַלטער" דאָס ער האָט אויף איהם געוואָרט מיט דעם עסען , אָבער וויל דער דין שטייט דאָך אַז „זקן" דאָס הייסט די־א באָרד וועלכע שטערט צום עסען מעג מען אָבשניידען הייסט דאָס דאָך אַ ענין קללה ח"ו, אין דער רבי ר' נחום איז געוועזען אין דעם ענין זעהר געהיטען נישט אַרויס צו זאָגען אַ לשון וועלכעס האָט אַנאויסדריק פון שלעכטץ ח"ו, דרובער האָט זיך דער רבי ר' נחום אָבגעבייזערט אויף דעם רבין ר' ברוכעל אין גיענטפערט עסט עסט, ווער בעט אייך דען איהר זאָלט אויף מיר וואַרטען, די־א ווערטער האָבען נישט געווירקט אויף זייא ביידע אין זייא זענען געזעסען ביים טיש ווי־א ברוגז:

ווייא געוועהנליך האָט מען אַביסעל ביים טיש מאַריך געוועזען אין מען האָט אויך געטרונקען משקה אין נאָך דעם טיש זענען זיך די ביידע רבים געגאַנגען אַביסעל אָברוהען, אין זייא האָבען געהאַט צווייא צימערען פון איינעם איז מען אַריין געגאַנגען אין צווייטען אין דעם פאָרענדיגען איז געוועזען דער רבי ר' ברוכעל און אין דעם צווייטען דער רבי ר' נחום , אין אַז רבי נחום האָט געוואָלט אַרויס גייען האָט ער געמוזט אדורך גיין דורך דעם חדר פון רבין ר' ברוכעל, פונקט האָט געטראָפען דאָס דער רבי ר' נחום האָט זיך פרוהער אויפגעהויבען פון דעם רבין ר' ברוכעל אין ער איז אַרויס געגאַנגען, אַדורך גייענדיג דורך דעם חבר ווייא דער רבי ר' ברוכעל איז געלעגען האָט ער בעמערקט דאָס דער רבי ר' ברוכעל ליגט אין קרעכצט אין וויינט שטאַרק, זעלבסט פערשטענדליך דאָס ער האָט פערגעסען באַלד זיין פריהערדיגע הקפדה וואָס ער האָט געהאַט אויף דעם רבין ר' ברוכעל אין איז גלייך צו געלאָפען צו זיין בעטעל אין ער האָט איהם געפרעגט וואָס איהם איז געשעהן אין וואָס ער וויינט אַזוי, האָט דער רבי ר' ברוכעל איהם בעזאָגט מיין זיידע אייער רבי דער הייליגער בעש"ט איז פריהער צו מיר בעקומען אין ער האָט מיר געזאָגט איך זאָל גיין איבער בעטען דעם רבין ר' נחום וויל ער איז אַ גרויסער חשוב אין הימעל אין מען איז דאָרט

דארט זייער מקפיד אויף זיין כבוד, אין איך בין אזוי נישט געוואהרענט געוועזען אין האב היינט פוגע געוועזען אין אייער כבוד, אין דרובער האב איך געווייגט פער וואס זאל איך נישט היטען מיין כויל, אין איך זאל דערנאך דארפען גיין איבער בעטען א מענטש וואס ער איז א גלייכער בשר ודם מיט מיר, דער רבי ר׳ נחום איז דער פין שטארק נתפעל געוואהרען אין ער האט איבער געבעטען דעם רבין ר׳ ברוכ׳ל וואס ער האט איהם פערשאפט עגמת נפש, אין זייא האבען זיךביידע מוחל געוועזען אין דאס פריינדשאפט איז צוריק איבער נייעט געווארען, זייער זכות זאל אונז בייא שטיין אין מיר זאלען געהאלפען ווערען מיט אלעם גיטען אמן:

וויא אזוי דער רבי ר׳ מאטעלע טשערנאבעלער איז געבוירען געוואהרען:

וויא מיר האבען שוין געשריבען אין דעם חשובען ספר „בית נחום" איז דער הייליגער רבי ר׳ נחום טשערנאבעלער זכרונו לברכה אלעס מינדעריעהריגער יתום אויפגעצויגען געוואהרען בייא זיינעם אפעטער ר׳ הירשעלי׳ס זכרונו לברכה אברידער. דער רבי ר׳ נחום האט דאס בעשלאסען אבצו דאנקען דער מיט וואס ער האט אויך צוא זיך גענומען א יתום פין איינעם פין זיין פאמיליע אין ער האט איהם אויף געצויגען אזוי בין ער איז ראוי געוועזען מיט איהם א שידוך צו טוהן. אין דער זעלבער צייט האט אויך זיין רבי דער מעזריטשער מגיד דער הייליגער רבי ר׳ בער זכרונו לברכה מגדל געוועזען א מיידעל א יתומה פין זיין פאמיליע:

איינמאהל האט דער רבי ר׳ בער געזאגט צו זיין תלמיד דעם רבין ר׳ נחום דאס ער וויל זיך משדך זיין מיט דעם יתום וואס ער דער רבי ר׳ נחום איז מגדל, זעלבסט פערשטענדליך דאס דער רבי ר׳ נחום האט מיט צוא פרידענהייט דרויף איינגעשטימט אויב נאהר דיא חתן כלה וועלען זיך געפעלען מען האט אב געשטימט א זמן אין דער רבי ר׳ נחום איז געקומען מיט דעם חתן קיין מעזריטש. אין דיא חתן כלה זענען זיך געפעלען האט מען צוא מזל געשריבען תנאים

ער

קיין זמן חתונה האָט מען נישט אָבגעשמיסט ווייל דער רוב צדיקים פין דאַמאָלסדיגען דור זענען געוועזען בייא דעם מיינונג אַז דאָס וואָס מען שרייבט איין אין דיא תנאים אַ זמן חתונה איז דער גרעסטער גורם צוא דיא שפּעטערדיגע עיכובים אין עגמת נפש וועלכע קומען פאַהר צווישען דיא מחותנים אין חתן כלה זעלבסט. ווייל דער בעל דבר ארבייט מיט אַלע זיינע קרעפטען ער זאָל ברענגען דער צוא מען זאָל נישט חתונה מאַכען אין דעם פריהער בעשטימטען זמן, אין דערנאָך מאַכט זיך שוין פאַרשידענע פּראָטענציעס דאָס יעדען צד לייגט ארויף דיא שולד אויף דעם צווייטען אין אַזוי ווערט מען צוקריגט אין פיהל מאָהל ברענגט עס צוא נישט געווינטשענע רעזולטאַטען אויך נאָך דער חתונה. דרובער פלעגט מען בשעת דיא תנאים אפילו גאָהר נישט שמיסען דערפין, נאָהר דערנאָך פלעגען זיך דיא מחותנים צוא גרייטען אין וועלכער עס איז פריהער פאַרטיג געוואָהרען מיט אַלע חתונה זאַכען האָט ער בעפּוילען דעם צווייטען צד דאָס ער זאָל זיך אויך צוא אייל:ען:

איינמאָהל איז דער רבי ר׳ נחום געוועזען בייא זיין רבי׳ן אין מעזעריטש. האָט דער הייליגער מגיד איהם געפרעגט מען ער האַלט בייא חתונה מאַכען האָט דער רבי ר׳ נחום איהם געענטפערט איך בין גרייט צוא יעדען צייט ווען דער רבי וועט וועלען האָט דער מגיד געזאָגט איך נעם דאָך דאָס פאַהר פאַלק אויף קעסט דרובער וועל איך נישט חתונה מאַכען ביז איהר וועט מסלק זיין דעם גאַנצען נדן וואָס איהר האָט צוא געזאָגט, דער רבי ר׳ נחום האָט פין זיינע חסידים קיין געלט קיין פדיונות כמעט וויא נישט גענומען אין אַז ער האָט יאָה אַמאָהל גענומען האָט ער עס באַלד ציא טיילט אויף צדקה, דרובער האָט ער געמוזט אַרויס פאָהרען צוא דיא פיהל חסידים וואָס פלעגען צוא איהם קומען אין צו זאַמען נעמען בייא זייא אויף דער גרויסער מצוה פין הכנסת כלה. אָבער ער האָט געהאַט פיהל סיבות אין עיכובים אין דעם דאָזיגען וועג איידער ער האָט בעקומען דיא סומע וועלכע ער האָט געדאַרפען, אין צולעצט אַז ער האָט שוין יאָה געהאַט די גאַנצע סומע בשלימות האָט זיך געמאַכט אַז ער איז אַדורך געפאָהרען דורך איין קליין אָרים שטעדטעל אין זייא האָבען נישט געהאַט קיין מקוה, אין זענין נישט געוועזען ביכולת בשום אופן זיך אויס צו בויען

בויען קיין מקוה אפילו זייא זאלען טוהן איבער דיא כוחות. דערווייל האט ר׳ נחום נישט לאנג געקלערט אין ער האט זייא דאס אנגעזאמעלטע געלט אוועק געגעבען זייא זאלען זיך פאר דעם געלט אויפשטעלען א מקוה. אין ער איז צוריק געקומען צו דעם הייליגען מגיד קיין מעזריטש מיט ליידיגע הענד גלייך אזוי וויא ער איז אוועק געפאהרען, אין אז ער איז אריין געגאנגען שלום געמען האט דער מגיד איהם געפרעגט צי ער האט שוין דעם נדן בשלימות האט דער רבי ר׳ נחום איהם דער ציילט דיא גאנצע נסיעה וויא איהם איז צו געגאנגען אין אז עס איז איהם זייער שווער אהנגעקומען דאס געלט צונויף צו נעמען אבער לסוף האט זיך איהם געטראפען אזוי א גרויסע מצוה מזכה צו זיין יודישע קינדער מיט א מקוה כשרה, וועלכע זייא וואלטען אהן דעם געלט בשום אויפען נישט געוועזען אויף געשטעלט, אין עס פלעגט פון דעם ארויס קומען גרויסע מכשולים ר״ל, ע״כ גיט ער דעם פאהר פאלק דיא מצוה וואס ער האט געטהון מיט דעם געלט וואס ער האט געזאמעלט פאר זייערט וועגען, אבער דער הייליגער מגיד וואס ער האט געוואלט דיא אלע תיקונים וואס ער טהוט מיט זיין ארום פאהרען האט איהם ספעציעל נישט געוואלט שענקען דעם נדן אין ער האט איהם נאך א מאהל געזאגט איך האב אייך שוין איינמאהל געזאגט דאס איך וועל פון דעם נדן קיין איין גראשען נישט אבלאזען, אין איהר מוזט זעהן צו ברענגען דאס גאנצע געלט בשלימות ווייל אויב עס וועט פעהלען אפילו איין פרוטה וועל איך נישט חתונה מאכען:

אלזא עס האט נישט געהאלפען קיין שום בעטען אין דער רבי ר׳ נחום האט זיך געמוזט נאך אמאהל לאזען, אין זיין אלטעגליכען וואנדער וועג אריין צונויף זאמלען דיא נויטווענדעגע סומע, און אין דעם יעצטיגען וועג האט שוין דער רבי ר׳ נחום געהאט מעהר הצלחה ויא אין זיין ערשטען וועג אין במשך עטליכע וואכען האט ער צונויף געזאמעלט דיא גאנצע סומע וועלכע ער האט צו געזאגט אויף נדן, אין אויך אויף חתונה מלבושים אין אנדערע חתונה הוצאות, אין עס איז איהם נאך איבער געבליבען פערציג רובעל, דער רבי ר׳ נחום איז צוריק געקומען צו זיין רבין דעם הייליגען מעזריטשער מגיד אין האט בייא געלייגט דאס גאנצע געלט וועלכעס ער האט געהאט צו געזאגט צוא געבען נדן, אין מען האט אבגעשמיסט צוא מזל א זמן חתונה ארויס גייענדיג האט ער גיהערט אז זיין רבי דער הייליגער מעזריטשער מגיד האט אריין גערופען זיין פרויא דיא רביצין אין ער האט

איהר

איהר גענזאָגט אַזוי וויא דער מחותן האָט בעלייגט דעם גאַנצען נדן אַזוי וויא ער האָט צו געזאָגט. דאַרפען מיר דאָך חאָטש געבען אַ שיין דרשה געשאַנק, אַלזא איז מיין דעה דאָס מיר זאָלען געבען דיא זילבערנע לייכטער וואָס דיא צינדס אין זייא שבת ליכט, אין דיא וועסט צינדען ליכט אין פּראָסטע לייכטער, האָט די רביצין אָהנגעהויבען צו וויינען, דאָס זיא וועט נישט קענען מכבד זיין דעם שבת אַזוי וויא זיא איז שוין געוואָהנט פון עטליכע יאָהר. וויא דער רבי ר׳ נחום האָט דאָס געהערט איז ער תיכף צוריק אַריין געגאַנגען אין ער האָט אַנידער געלייגט דיא פערציג רובעל פאַר זיין רבין דעם הייליגען מגיד, דאָס ער זאָל פאַר דעם געלט קויפען דרשה געשאַנק, דעם פאָהר פאַלק, דער הייליגער מגיד אין זיין פרוי דיא רביצין זענען דערפון געוואָהרען זייער פריילעך אין דיא רביצין האָט געזאָגט צו איהר מאַן דעם הייליגען מגיד מען זאָל דעם מחותן עפּיס אָבדאַנקען פאַר דעם דרשה געשאַנק. האָט דער הייליגער מגיד געזאָגט אַזוי וויא עס דאַרף דאָס יאָהר אַראָב קימען אויף דער וועלט אַ הייליגע נשמה וואָס שוין זייער אַלאַנגע צייט איז אַזוי אַ נשמה נישט געוועזען אויף דער וועלט אין זיא וועט פערלייכטען דיא וועלט מיט איהר צדקות אין הייליגקייט בענטש ער דעם רבין ר׳ נחום אז דיא נשמה זאָל בייא איהם געבאָהרען ווערען:

דער רבי ר׳ נחום האָט זיך זייער שטאַרק דערפרייט וואָס ער האָט בעקומען פון דעם הייליגען מגיד אַזוי אַ ברכה, אין ער איז אַ צופרידענער אַהיים געפאָהרען צו גרייטען זיך אויף דער חתונה מיט אַלעמען. דער וויל איז איהם אייגעפאַלען אַזוי וויא ער ווייסט דאָס אויף דיא נשמות וועלכע זייא דאַרפען אַראָב צו קימען אויף דער וועלט האָבען צו זאָגען נאָהר דיא צוויא הייליגע צדיקים זיין רבי דער הייליגער מעזריטשער, אין דער הייליגער רבי ר׳ פנחס׳ל קאָריצער, אין ווען זייא בענטשען אַז דיא הייליגע נשמה זאָל בייא איהם געבאָהרען ווערען טוהט מען אַזוי אין הימעל, האָט ער זיך איבער גירעכענט טאָמער וועט דער הייליגער רבי ר׳ פנחס׳ל קאָריצער בענטשען אַ צווייטען דאָס דיא נשמה זאָל בייא יענעם געבאָהרען ווערען. דרום איז גלייך דאָס ער זאָל תיכף פאָהרען קיין קאָריץ דאָס דער הייליגער קאָריצער זאָל אויך מסכים זיין דאָס דיא הייליגע נשמה זאָל בייא איהם געבאָהרען ווערען, וויא ער איז געקומען צום הייליגען רבין ר׳ פנחס׳ל קאָריצער האָט ער איהם זייער מכבד געוועזען אין ער האָט איהם אויך צו געזאָגט דאָס דיא

הייליגע

הייליגע נשמה ווען ביי א איהם געבאָהרען ווערען, דאָמאָלסט איז איהם געבאָהרען געוואָהרען דער הייליגער אין איבעראַל בעוויסטער רבי ר' מאָטעלע וועלכער זיין גיטער נאָמען איז בעשמט געוועזען אין גאַנץ רוסלאַנד אין פוילען אין עסטרייך דער מחותן פון בעוויסטען הייליגען צדיק וואָס זיין גוטער נאָמען איז געהערט געוואָהרען אין דער גאַנצער וועלט דער רבי ר' ישראָל'טשע ריזינער זכרונו לברכה, אין דער פאָטער פון די אכט גרויסע צדיקים וואָס זייא האָבען פערשיינט גאָהר דיא וועלט מיט זייער הייליגקייט, דער רבי ר' אהרן טשערנאָבעלער זכרונו לברכה דער עלצטער זאָהן וועלכער איז געוועזען דער ממלא מקומו פון זיין הייליגען פאָטער ר' מאָטעלע זכרונו לברכה. אין דער רבי ר'נחום מאַקאָרובע, וועלכער איז איהם געקומען אויף קידוש השם, איהם ראש השנה, השם ינקום דמו, דער רבי ר' יעקב ישראל טשערקאַסער, דער רבי ר' משה קאַרשטשאָבער. דער רבי ר' דוד טאלנער דער מחבר פון דיא בעוויסטע חסידישע ספרים מגן דוד, ברכת דוד, דער רבי ר' אברהם, וואָס איז בעוויסט מיט דעם נאָמען טריסקער מגיד, אין איז דער מחבר פון טיעפזיניגען חסידישען ספר מגן אברהם, דער רבי ר' יצחק סקווירער, דער רבי ר' יוחנן ראַמיסטרובקער זכרונם לברכה:

איינמאָהל נאָכדעם וואָס דער רבי ר' נחום איז נפטר געוואָהרען, אין זיין זאָהן דער רבי ר' מאָטעלע האָט אָהנגעהויבען צו פיהרען, איז ער זייער קראַנק געוואָהרען אין איז געלעגען עטליכע וואָכען צו בעט, דער וויל האָט זיך געמאַכט דאָס דער משמש זיינער וועלכער איז נאָך געוועזען א משמש ביי א זיין הייליגען פאָטער דער רבי ר' נחום זכרונו לברכה אין ער איז שוין געוועזען א זקן מופלג. איז אויך זייער שטאַרק שלאָף געוואָרען אין מען האָט שוין געזעהן דאָס דיא כוחות פערלאָזען איהם אין ער איז שוין נוטה למות ר"ל, איז דיא חסידים איינגעפאַלען א געדאַנק דאָס מען זאָל דעם משמש מאַכען פאַר א שליח צו דעם רבין ר' נחום דאָס ער זאָל בעטען פאַר זיין זאָהן דער רבי ר' מאָטעלע ער זאָל האָבען א רפואה שלימה, זייא זענען בעגאַנגען צום רבין אין איהם דערציילט זייער פאָהרשלאַג, פונקט אין דער צייט האָט השי"ת געהאָלפען דאָס דעם רבין איז אביסעל לייכטער געוואָהרען האָט ער מסכים געוועזען צו זייער פאָהרשלאַג אין ער האָט אליין אָבגעשריבען א בריף צו זיין פאָטער, אין ער האָט געהייסען מען זאָל בעזונדער איהם אָהנזאָגען בפקודתו דאָס ער זאָל ניט פערגעסען נאָה:

גאָהר אַזוי וויא ער וועט קימען אויף דעם עולם האמת זאָל ער דעם בריף תיכף איבער געבען דעם רבין ר׳ נחום, דער משמש האָט דאָס צו געזאָגט מקיים צו זיין מיט אַלע מעגליכקייטען, און וויא ער איז געשטאָרבען האָט מען דעם בריף אריינגעלייגט דעם משמש אין קבר אריין אין בשעת מעשה נאָך אַמאָהל איהם דערמאָנט דאָס ער זאָל נישט רוהען ביז ער וועט דעם בריף איבער געבען דעם רבין ר׳ נחום אין אויספויעלען א רפואה שלימה פאַר זיין זאָהן דעם רבין ר׳ מאָטעלע, אָבער עס איז אַוועק געגאַנגען ווידער עטליכע וואָכען נאָך דעם וואָס דער משמש איז געשטאָרבען און מען האָט קיין שום בעסערקייט נישט געזעהן, דיא חסידים האָבען זיך דרויף זייער געוואונדערט ווייל זייא האָבען געוויסט אַז דער הייליגער רבי ר׳ נחום האָט זיין זאָהן דעם רבין ר׳ מאָטעלע זייער ליעב געהאַט, און דער משמש איז אויך געוועזען זייער א איבערגעגעבענער פריינד דעם רבין ר׳ מאָטעלע און א ערליכער יוד דאָס ער האָט זיין וואָרט געוויס נישט געבראָכען, דרובער איז דיא זאַך ביי זייא געוועזען אומפערשטענדליך און אַזוי וויא ערעטניש:

ווידער איז איבער געגאַנגען נאָך עטליכע וואָכען און עס איז גאָהר נישט בעסער געוואָהרען און וויא דיא וועלט זאָגט א קראַנקען אַז עס ווערט נישט בעסער ווערט ערגער, עס איז שוין געוועזען אַזוי שלעכט דאָס דער עולם האָט געמיינט דאָס עס איז שוין אַלעס פערפאַלען און דער רבי וועט ח״ו נסתלק ווערען אָבער דאָה האָט זיך אין דער קריטישסטער מינוט געוויזען א שינוי צום בעסערינג און ער האָט אָהן געהויבען צו שוויצען און עס איז אַזוי ביסלעכווייז בעסער געוואָהרען ביז אין עטליכע וואָכען אַרום איז דעם רבין אינגאַנצען בעסער געוואָהרען און ער האָט שוין געקענט אַראָב גיין פון בעט און ער איז געקומען צוריק צו דיא כוחות, און אַז השי״ת האָט געהאָלפען דאָס ער איז שוין פאָלקאָם אַרויס פון דער קרענק האָט ער געמאַכט א סעודת הודאה, און ער האָט געמאַכט א ברכה אַזוי ווי דער דין איז, דערפון איז ער זייער פריילעך געוואָהרען, דיא חסידים האָבען געזעהן דאָס דער רבי איז זייער פריילעך האָבען זייא געפרעגט צו דער משמש האָט מקיים געוועזען זיין שליחות האָט ער זייא גיענטפערט, דאָז ער האָט זיין שליחות מקיים געוועזען ווי א אמת׳ר גיטער פריינד מיט אַלע כוחות האָבען זייא איהם בעפרעגט פאַר וואָס דען איז דעם רבי נישט באַלד בעסער געוואָהרען, און עס האָט זיך גאָהר אויסגעוויזען אַז עס איז ערגער געוואָרען:

האט זייא דער רבי ר׳ מאָטעלע אזוי גיענטפערט, איך וועל אייך דערציילען דיא מעשה וואָס עס איז געוועזען מיט דעם משמש, אזוי וויא ער איז געקומען אויף דעם עולם העליון, האָט ער זיך נאָך געפרעגט בייא דיא נשמות וועלכע זענען געוועזען מיט איהם אין איין היכל וויא עס איז דאָס ארט פון רבין ר׳ נחום זכרונו לברכה, האָבען זייא איהם גיענטפערט מיט אַ גרויס וואונדער, נאָך וואָס פרעגסטו עפיס אויף דעם גרויסען הייליגען צדיק ווייסט די דען נישט דאָס אַזעלכע קליינע בעלי מדריגה וויא מיר וואָס רוהען דאָה האָבען אַפילו נישט קיין רשות צו צי גייען צו זיין מחוצה ווייל ער איז אזוי הייליג און אין אזעלכע הויכע עולמות דאָס מיר האָבען נישט קיין רשות דאָרט אַרויף צו גיין דרובער האָט ער גאָהר נישט געוויסט וויא מיין פאָטער דער הייליגער רבי ר׳ נחום איז דאָה. נאָהר איינמאָהל האָט מען איהם מעלה געוועזען אין אַ העכערע מדריגה וויא ער איז פריהער געוועזען אין דרובער האָט ער געמוזט זיך טובל זיין אין נהר דינור, דאָס הייסט דער פייערדיגער טייך אין ער איז דרובער אוך אַדורך געגאַנגען דורך זייער אַגרויס היכל אין ער איז געוועזען ארום גערינגעלט פון אַ גאַנצע מחנה מלאכים פון פאָרינט און פין הינטען אין פון אַלע זייטען דאָס ער האָט נישט געקענט צו איהם צו קומען. ער איז דאָך אָבער אַנערליכער יוד און אַ אמתער גיטער פריינד האָט ער זיך מיישב געוועזען אין ער האָט אָנגעהויבען צו שרייען מיט זייער איאָמערליך קול רבי רבי אין איין אָטעם, האָט מיין פאָטער דער הערט דאָס געשרייא אין ער האָט זיך אָב געשטעלט אין איהם געפרעגט ווער ער איז האָט ער זייער פערווינדערט געזאָגט דער רבי קען מיך נישט איך האָב דאָך אין יענעם עולם דעם רבין אַלאַנגע צייט משמש געוועזען, אָבער מיין פאָטער האָט איהם גיענטפערט איך קען דיך גאָהר נישט, נאָהר זאָג וואָס פערלאַנגסט דיא וואָס האָסט מיך גערופען, דער משמש האָט מיין פאָטער אָהנגעהויבען צו דערמאַנען פערשידענע זאַכען פון דער וועלט כדי ער זאָל זיך דערמאַנען ווער דער משמש איז, אין ער האָט איהם נאָך אמאָהל איבער גיפרעגט ער זאָל זאָגען וואָס ער האָט איהם גערופען אין וואָס ער פערלאַנגט פון איהם, האָט דער משמש געזאָגט איך האָב אייך גיוואָלט דער מאַנען איהר זאָלט בעטען אַז אייער זאָהן דער רבי ר׳ מאָטעלע זאָל האָבען אַ רפואה שלימה ווייל עס איז שוין עטליכע וואָכען דאָס ער ליגט צו בעט אין ער דאַרף גרויס רחמים מיין פאָטער דער הייליגער רבי ר׳ נחום האָט

א ווײלע געטראַכט, דער נאָך האָט ער זיך אָהנגערופען איך ווײס גאָהר נישט וואָס דיא זאָגסט איך האָב קײן שום זאָהן נישט, וויא דער משמש האָט דאָס דער הערט האָט ער זײער ביטערליך זיך צו ווײנט אין געשריגען פער וואָס זאָל דער רבי פערגעסען פון זײן זאָהן ער איז דאָך אויך א צדיק הדור אין דיא גאַנצע וועלט קלינגט פון זײן צדקות, אין אזוי שרײענדיג האָט ער זיך דערמאַנט אין דעם בריף וואָס איך האָב איהם מיט געגעבען אין האָט גענימען דעם בריף אין ער האָט איהם דער לאַנגט דעם רבין ר' נחום, ווי ער האָט בעטראַכט דעם בריף, האָט ער זיך אָהנגערופען אמת דיא ביסט גערעכט איך האָב טאַקע א זאָהן אויף יענעם עו"ם, אין ער וועט מיט השי"ת הילף תיכף האָבען א רפואה שלימה, אין אזוי איז טאַקע געוועזען אין דער זעלבער צײט האָב איך אָהנגעהויבען צו שוויצען, אין איך בין געקומען צו דיא כוחות, אין מײן פאָטער האָט דעם משמש זײער געדאַנקט פאַר זײן געטרייא שליחות, האָט דער משמש געפרעגט מײן פאָטער, פערוואָס ווען ער האָט איהם געזאָגט פון זײן זאָהן האָט ער גאָהר נישט געדענקט אין געזאָגט דאָס ער האָט נישט קײן זאָהן. האָט מײן פאָטער איהם גיענטפערט זאָלסט וויסען מײן קינד דאָס דיא צדיקים אַז זײא קומען אויף דעם עולם האמת קענען זײא נישט ארײן קומען אין זײערע הײליגע היכלות ארײן ביז זײא פערגעסען אין גאַנצען אַלעס וואָס האָט זיך מיט זײא געטהון אויף דער וועלט און אין דיא אַלע מענטשען וועלכע זײא האָבען געהאַט א פערבינדיג אויף דער וועלט, אין דאָס איז דאָס ענין וואָס דיא נשמה פון צדיק מיז זיך טובל זײן אין דעם נהר דינור, דאָס הייסט . אין דעם פײערדיגען טײך אײדער זיא גײט אַרויף אין איהר מקום מנוחה אין דעם גן עדן העליון, כדי זײ זאָלען אַלעס פערגעסען ווײל דאָרט וועלען זײא אויסגעטהון אין גאַנצען פון דער וועלט וואָס זײא קומען , אין יעדען מאָהל וואָס דער צדיק דאַרף אויף גײן אין העכערע עולמות אין קריגען גרעסערע מדריגות מיז ער זיך נאָך אַמאָהל טובל זײן אין דעם נהר דינור, עס זאָל נאָך מעהר פון איהם פערגעסען ווערען אַלע עניני הגשמיות ער זאָל גאָהר נישט געדענקען צו ער איז געוועזען אויף א אַנדערע וועלט ווײל כל זמן דער צדיק געדענקט נאָך אז ער איז געוועזען אויף דער וועלט, אָדער אפילו ער געדענקט גאָהר אין עפּיס פון דער וועלט איז דאָך דאָס א כלל דאָס אין דער זאַך וואָס דער מענטש טראַכט איז ער דבוק קומט דאָך אויס דאָס דער צדיק איז דבוק נאָך אין גשמיות קען ער אין קײן

העכערע

העכערע היכלות נישט אריין קומען ווייל דארט איז נישט פער האנדען קיין ציור פון קיין גשמיות, אין איך האלט שוין ביי אזעלכע הויכע מדריגות דאס איך האב שוין פערגעסען אין גאנצען אין דעם עולם השפל ווען נישט וואס דיא האסט מיר געוויזען דעם בריף פון מיין זאהן דער רבי ר׳ מאטעלע וועלכעס איז געשריבען מיט גרויס קדושה וטהרה אז אפילו אין דעם עולם האב איך אויך נהנה געוועזען דערפון דאמאלסט האב איך מיך הערשט דערמאנט אין מיין זאהן רבי מאטעלע אין איך האב תיכף מתפלל געוועזען אין געפויעלט פאר איהם א רפואה שלימה ווייל דאס איז דאך אלעס למעלה מן הזמן דארף גאהר נישט געדויערען פון בעטען אין געהאלפען ווערען, השי״ת זאל אונז אויך שיקען זיין הילף כהרף עין אין זכות פון זיינע הייליגע צדיקים אין מיר זאלען זוכה זיין צו דער גאולה שלימה במהרה בימינו אמן:

אין ווייל מיר האבען דאה אין דער מעשה דערציילט וויא דער רבי ר׳ מאטעלע טשערנאבעלער איז געהיילט געווארען דורך דעם דערמאנונג פון זיינס א געטרייעם פרייגד וועלען מיר נאך דערציילען א ווינדערליכע ערצעהלונג וואס זיין מחותן דער הייליגער רבי ר׳ ישראלטשע דער ריזינער זכרונו לברכה האט אליין דערציילט, וויא ער האט אויך געהאט א גרויסע טובה פון זיינעם א געטרייעם חסיד וואס ער איז שוין געוועזען אויף דעם עולם האמת:

איינמאהל איז דער הייליגער ריזינער זכרונו לברכה געזעסען ביים טיש אין ארום איהם איז געזעסען דיא גרויסע חשובים זיינע. האט ער זיך צו זייא אהנגערופען איהר מיינט אז נאהר גרויסע חסידים אין תלמידים חכמים אדער גאהר גאונים דארף א רבי צו האבען איך וועל אייך דערציילען א מעשה פלא וועט איהר וויסען אז אפילו א פראסטען ערליכען חסיד דארף מען אויך צו האבען אין איהם מקרב זיין מיט כל מיני התקרבות ווייל אסאך מאהל קען דער רבי האבען דיא גרעסטע טובה פון גאהר א פראסטען חסיד וויא באלד ער איז גאהר אנערליכער מענטש אין א געטרייער איבער גיגעבענער דעם רבין, דיא מעשה איז אזוי געוועזען, דאמאלסט ווען עס איז אויף מיר געוועזען דיא גרויסע מסירה ר״ל אין איך בין געזעסען אין טירמע אין קיעב, אין השי״ת האט געהאלפען דאס נאך דער דרישה וחקירה האט דער שליעדאוואטעל געזאגט דאס איך בין ריין פון אלעם פערדעכטיגס אין דיא געשוואהרענע ריכטער האבען ארויס געטראגען זייער אורטייל דאס

איך בין פאָלקאָם פרייא אָהן אַ שום שטראָף, האָט זיך דער גובערנאַטער ביביקאָוו ימ"ש אָהנגערופען, אמת טאַקע אַז יעצט איז אויף איהם נישט געפינען געוואָהרען קיין שום פערדעכטיגס, אָבער וויל ער איז זייער אַ גרויס איינפלוסרייכער פערזאָן ביי דיא יודען. דארף מען מורא האָבען טאָמער מיט דער צייט וועלען דיא יודען איהם האַלטען פאַר משיח'ן אין אויסרופען פאַר אַ קיסר, אין דאַמאָלסט וועט שוין זיין שווער דיא רעוואָלאָציע אונטער צו דריקען, אלזא האָט ער געמאַכט דעם סאָנד אַזוי אַ מין פאָהרשלאַג, דאָס מען זאָל מיך פערשיקען קיין טיעף סיביר דאָרטען וויא יודען טאָהרען נישט וואָהנען אין עס זאָל זיך קיינמאָהל נישט טאָהרען געפינען ביי איהם מעהר וויא צעהן יודען וועלכע זענען איהם נויטיג צום מנין אין איהר זאָלט נישט מיינען דאָס בלויז ביביקאָוו ימ"ש האָט דעם פאָהרשלאַג געמאַכט נאָהר מען האָט אין הימעל אַזוי מסכים געוועזען אין איידער דיא גזירה איז געחאַתמעט געוואָהרען האָט מען אויסגערופען אין הימעל דאָס וועהר עס וועט דאָס מודיע זיין דעם ריזינער וועט בעשטראָפט ווערען מיט זעכציג פייערדיגע ריטער. האָט דער פון דער הערט ליב ליטוואַק וועלכען איהר האָט דאָך אַלע געקענט דאָס ער איז געוועזען אַ גאַנץ פראָסטער מענטש. איז ער גלייך אריין געגאַנגען צום בית דין של מעלה אין ער האָט געזאָגט איך בין אויף מיר מקבל דיא זעכציג פייערדיגע ריטער אין וויל שוין גייען אין דערפון צו וויסען טוהן מיין הייליגען רבין דעם ריזינער. אין ווי ער איז צו מיר געקומען אין מיר דערציילט אַז אין היממעל וויל מען אויך מסכים זיין צו דער גזירה, האָב איך געהייסען ער זאָל צוריק גיין צום בית דין של מעלה אין זייא זאָגען פון מיינעט וועגען אַז נישט וויא זייא ווילען וועט זיין, איך בעשטייא בשום אופן נישט דרויף, אין מיט השי"ת הילף איז דיא גזירה בטל געוואָהרען, אין דרויף האָט דער הייליגער ר' ישראָלטשע ריזינער זכרונו לברכה אויס געפיהרט. פון דאַנען קענט איהר וויסען דאָס גרויסע ליבשאַפט פון אַ אמת'דיגען חסיד דאָס אַפילו אויף יענעם עולם האָט ער אויך געהאַט מסירת נפש פאַרען רבין, אין האָטשע עס איז געוועזען אַ גאַנץ קליינער מענטש האָט ער דעם רבין אַ גרויסע טובה געטהון. השי"ת זאָל אונז העלפען מיר זאָלען געהאָלפען ווערען מיט אַלעם גוטען אין דעם זכות פון דיא הייליגע צדיקים זאָל אונז בייא שטיין מיר זאָלען זוכה זיין צו דער גאולה שלימה בקרב אמן:

נאך אויסדערליכע ערצעהלונג פון דעם רבין ר׳ מאטעלע טשערנאבעלער זכרונו לברכה:

דיא זאך איז בעווסט דאס דער רבי ר׳ מאטעלע טשערנאבעלער זכרונו לברכה איז א סאך ארום געפאהרען אויף דער מדינה אין ער האט זיך געפלעגט אויס צוא ביטען גרויסע סוממעס געלט, באהר דיא וועלט האט געוויסט דאס ער פלעגט פאר דעם געלט שפייזען דיא צדיקים וואס זענען פערבארגען מיט זייער הייליגקייט אין זייא ווערען בייא דער וועלט גערופען מיט דעם נאמען „ל״ו ניקעס״ וועלכעס זיין פאטער דער הייליגער רבי ר׳ נחום האט איהם נאך יונגער הייט בעקאנט מיט זייא אזוי וויא מיר האבען געשריבען אין דעם חשובען ספר „בית נחום״:

איינמאהל איז דער רבי ר׳ מאטעלע געוועזען אין איין שטאדט אין ער איז דארט געזעסען עטליכע טעג אזוי וויא זיין שטייגער איז געוועזען אין ער האט דארט געמאכט אסאך געלט, דער נאך ווען ער האט שוין געוואלט אוועק פאהרען אין א צווייטע שטאדט אריין אין דיא גבאים האבען שוין זיך גענומען צום פערפאקען, איז איין יוד אריין געקומען צום רבי׳ן ר׳ מאטעלע אין ער האט אב געגעבען אקוויטעל אין וועלכען ער האט געבעטען אזוי וויא ער מאכט מארגען א ברית בעט ער דעם רבי״ן ער זאל אבלייגען זיין נסיעה אויף אטאג שפעטער אין ער זאל בייא איהם זיין אויפען ברית וועלכען ער איז דעם רבי׳ן מכבד מיט סנדקאות. דער רבי ר׳ מאטעלע האט דעם יוד צוליעב געטהון אין ער האט איהם געהייסען ארויס גיין צוא דיא משמשים אין זייא זאגען דאס זייא זאלען נישט פאקען ווייל דער רבי לייגט אב זיין נסיעה אויף דעם צווייטען טאג, דער מענטש איז מיט גרויס שמחה ארויס געגאנגען פון דעם רבי׳ן, אין ער האט זיינע ווערטער איבער געגעבען דיא גבאים וועלכע האבען באלד זייער פאקען אב געשטעלט. אין צוא מארגענס האט דעם רבי ר׳ מאטעלע געדאווענט באלד אין דער פריא אין ער איז געגאנגען אויף דעם ברית, אין ער איז דארט געוועזען סנדק. דיא שמחה פון דעם בעל ברית וואס ער האט זוכה געוועזען דאס זיין קינד זאל האבען אזוי א הייליגען סנדק איז בעוועזען אונבעשרייבליך. נאך דעם ברית האט מען געגעבען לעקיך

אין

אין בראָנפען אין פערשידענע איינגעמאַכטס, לכבוד דעס רבי'ן מיט דיא חסידים וועלכע זענען מיט איהם מיט געקומען אין מען האָט געטרונקען לחיים אַזוי וויא דער שטייגער איז, דערנאָך האָט דער רבי געפרעגט פער וואָס מען גרייט נישט צום טיש. האָט דער בעל ברית איהם גיענטפערט דאָס ער מאַכט נישט קיין סעודה. האָט איהם דער רבי גיפרעגט פער וואָס מאַכט איהר טאַקע נישט קיין סעודה. דען לויט וויא איך זעה זענט איהר זיך שטארק משמח. פאַר וואָס דען מאַכט איהר נישט קיין סעודה וועלכע איז אַ אמתדיגע סעודת מצוה, האָט דער בעל ברית גיענטפערט איך וואָלט זייער געוואָלט מאַכען אַ סעודה בפרט לכבוד דעם רבין, אָבער לײדער בין איך אַגרויסער אָרימאַן אין איך קען נישט מאַכען אפילו קיין קליינע סעודה. דען דער לעקיך אין בראָנפען מיטען איינגעמאַכץ איז אויך געוועזען איבער דיא כוחות, אין איך האָב מיר דרויף געמיזט באָרגען געלט אויף אַ משכון. האָט דער רבי ר' מאָטעלע געזאָגט אויב אַזוי וועלען מיר מאַכען אפשר איך וועל אייך צײא שטײער געבען העלפט אין איהר גיט העלפט. האָט דער בעל ברית געזאָגט דאָס ער איז נישט ביכולת אפילו קיין העלפט צוא געבען האָט דער רבי געזאָגט אויב אַזוי וועל איך געבען צוויא דריטעל אין איהר גיט איין דריטעל דער בעל ברית איז אויף דעם ·בעשטאַנען אין מען האָט צוא געגרייט אַסעודה אַזוי וויא עס דאַרף צוא זיין. בײא דער סעודה האָט דער רבי ר' מאָטעלע אָהן געהויבען צײא שמיסען וויא גרויס דיא מצוה פין אַ סעודה אין אַז מיט דער מצוה פין דעם וואָס מען מאַכט אַ סעודת מצוה איז מען זוכה בדין אין עס ווערען פער שטאָפט דיא מײלער פין דיא אַלע מקטריגים וואָס ווילען רעדען שלעכטץ אויף יודען אין דרובער לײגט זיך דער בעל דבר אַריין דרונען מיט אַלע כחות ער זאָל מאַכען אַ עיכוב מען זאָל קיין סעודת מצוה נישט מאַכען, ווייל דורך דער טענה פין דעם וואָס יודען מאַכען אַסעודת מצוה האָט דער מלאך מיכאל דער יודישער מליץ מנצח געוועזען דעם שטן. דיא מעשה איז אַזוי געוועזען:

איינמאָהל האָט דער שטן געמאַכט אַגרויסען קיטרוג היינו ער האָט אויס גירעכינט כמה וכמה עבירות וואָס דיא יודען האָבען עובר געוועזען אין ער האָט פערלאַנגט דאָס בית דין של מעלה זאָל דיא מעניש זיין מיט זייער האַרבע שטראָף. דער מלאך מיכאל דער גרויסער

גרויסער יודישער מליץ איז געשטאַנען און ער האָט אַזוי אַלעס אויס געהערט ליידער אָבער האָט ער איהם אויף דעם גאָהר נישט געקענט ענטפערען ווייל דיא אלע עבירות האָבען זייא אין דער ווירקליכקייט געטהון, אַלזא עס איז זייער שלעכט געוועזען עס האָט שוין געהאַלטען דערבייא אַז דאָס בית דין של מעלה זאָל ח״ו נאָך קומען דאָס פאָדערונג פון שטן און גוזר זיין דיא שלעכטע גזירות וועלכע ער האָט פערלאַנגט איז אליהו הנביא געקומען צו לויפען צום הייליגען ברדיטשעבער ר׳ לוי יצחק׳ל דער מחבר פון בעוויסטען, טייערען חסידישען ספר קדושת לוי וואָס וויא בעוויסט איז ער געוועזען אַ גרויסער מליץ טוב אויף יודען אפילו אויף דעם ערגסטען ער האָט קיינמאָהל קיין שלעכטעס נישט געזעהן אויף קיין יוד, און אַז ער האָט אַמאָהל געטראָפען אַ בעל עגלה אנאויסטערלישען גראָבען יונג שטייענדיג אין טלית און תפילין און שמירט דעם וואָגען לא די וואָס ער האָט איהם נישט דן געוועזען לכף הוב נאָהר פערקערט ער האָט פון דעם אַליין געמאַכט אַ מליצה אויף יודען, און האָט געזאָגט רבונו של עולם זעה נאָהר אַ הייליג פאָלק דיא האָסט, אפילו ווען זייא מיזען זיך איינרעכטען און שמירען דיא וועגען און נאָך אַזעלכע מלאכות פחותות פערגעסען זייא אויך נישט איין מינוט אָהן דיר, און ווען ער איז געבוירען געוואָהרען האָט דער הייליגער בעש״ט זכרונו לברכה געגעבען בראָנפען און ער האָט זייא געזאָגט מיט גרויס שמחה עס איז יעצט געבאָהרען געוואָהרען אַ נשמה וואָס וועט זיין אַ גרויסער מליץ טוב אויף יודען, און אליהו הנביא האָט איהם דערציילט וויא דיא זאַך האַלט, דער הייליגער קדושת לוי האָט באַלד זיך אַ עצה געגעבען און ער האָט אָהנגעהויבען צו טענען בזה הלשון רבונו של עולם אפילו עס זאָל חלילה זיין אַזוי וויא דער מקטרג זאָגט דאָס דיא יודען האָבען געזינדיקט און געטאָהן דיא אַלע מעשים רעים, אָבער צו האָבען זייא ח״ו געמיינט דיך צו דערצערנען אדרבה יעדען יוד האָט געהאַט אין זיין עבירה אַ כוונה צום גיטען ער האָט געשווינדילט און משא ומתן ווייל ער האָט געדאַרפען האַלטען קינדער אין חדר, התינה מאַכען זיין טאָכטער מיט אַ בחור אַ בן תורה און א ירא שמים, און איהם געבען קעסט ער זאָל ווייטער קענען זיצען און לערנען, און אַזוי אַלע זאַכען וואָס ער רעכינט אויס זעענען דיא אַלע זאַכען אַדרבה געטהון געוואָהרען מיט דער כוונה אויף מקיים צו זיין דיין רצון און אונזערע הייליגע חכמים לערנען אונז אַ עבירה לשמה איז גלייך וויא אַ מצוה דרובער

חאָטשע

חאָטשע לכתחילה ווען זייא זאָלען קומען פרעגען א שאלה צו ער מעג טוהן דיא עבירה צוליעב ער זאָל קענען האלטען דיא קינדער אין חדר וואָלט איהם דאָס בית דין נישט מתיר געוועזען אָבער אז ער האָט שוין דיא זאך אָבגעטהון וויא קען מען דאָס רעכענען פאר איין עבירה. אליהו איז צוריק געפלויגען אין הימעל ארויין אין איבער געגעבען דעם מלאך מיכאל דיא מליצה אין דיא טענות פון הייליגען קדושת לוי האָט דאָס געמאכט א גרויסען רושם אין דאָס בית דין של מעלה האָבען אלע מסכים געוועזען מיט דעם מלאך מיכאל אז דיא יודען זענען נישט אויסען מיט זייערע עבירות להכעיס דעם רבונו של עולם נאָהר פערקערט זייא מיינען נאָהר מצות דער שטן איז געבליבען צו טימעלט פון דעם וואָס ער האָט אין איין אויגענבליק אָהנגעוואָהרען זיין גאנץ מאטערניש אויף וועלכער ער האָט אזוי פיהל האָפענונג געלייגט, האָט ער זיך אָהנגערופען אָבער על כל פנים זאָל מען מיר חאָטש אויסווייזען פון וואנען מען ווייסט אזוי זיכער דאָס דיא כוונה פון דיא יודען איז נאָהר צו דער מצוה וועלכע קומט ארויס פון זייערע מעשים אין נישט צו דער עבירה:

דאַמאָלט האָט דער מלאך מיכאל זיינע טענות בעגרינדעט מיט דעם פאקט, אין ער האָט געזאָגט צו דעם שטן - די ווייסט דאָך פון דיא אלע בעלי עבירוניקעס אין דיא ביסט דאָה בייא זייא ווען זייא טוהן דיא פערשידענע עבירות וועלכעס דיא רעכינסט אלע מאָהל אויס, האָסט די שוין געטראָפען א מאָהל א פאקט דאָס א יוד זאָל טוהן איין עבירה ר"ל אין ער זאָל דערפין זיין אזוי פריילין דאָס ער זאָל מאכען א סעודה אדרבה אז א יוד טוהט ח"ו עפיס איין עבירה שעהמט ער זיך דער נאָך דעם קאָפּ אויף צו הייבען אפילו פאר דעם וואָס ער ווייסט נישט דאָס ער האָט איין עבירה געטהון אין ער איז פיהל מיט חרטה עס גייט איהם ממש אין גאנצען לעבען, אין אזוי וויא עס איז געוועזען שוין פיהל מאָהל דאָס מענטשען האָבען אוועק געגעבען זייערע גאנצע מאיאָנטקעס אבי פטור צו ווערען פון איין עבירה, ווען ער טוהט דיא עבירה מיינט ער נישט חלילה צו דער צערנען אין עובר צו זיין אויף דעם ווילען פון רבונו של עולם נאָהר דאָס פייער פון דעם יצר הרע וועלכעס ברענט אין איהם אזוי שטארק פערנארעשט זיין געדאנק אין דערויבער הייסט ער אפילו דאמאָלט ארעכטער אונס אין דער נאָך האָט ער דאָך אמתדיג חרטה דרויף אָבער לאָמיר זעהן אז א יוד איז זוכה צו טוהן א מצוה אין אפילו דאָרט וויא זיין קינד האָט ברויס צער דערבייא

פון דעסט וועגען ווערט ער מלא שמחה, און ער מאכט אסעודה און פרייט זיך וואס ער האט זוכה געווען מקיים צו זיין דיא מצוה פון השי"ת דער גאנצער בית דין של מעלה האבען ערקענט דיא בערעכטיגקייט פון דעם מלאך מיכאל, און אויך דער שטן אליין האט געמוזט דרויף מודה זיין און חתמנען זיך אויף דעם פסק אז דיא יודען זענען ריין פון דיא אלע עבירות וועלכע ער האט אויף זייא אהנגעמאסרט און דיא יודען קומט צו האבען אלעס גוטס, דרובער פון דאמאלס אהן ארבייט דער בעל דבר מבטל צו זיין יודען פון א סעודת מצוה מיט אלע זיינע קרעפטען. כדי ער זאל ח"ו זייא האבען מקטרג צו זיין. און בעוה"ר האט איהם שוין געלונגען דאס ער האט כמעט מבטל געווען דיא סעודת מצוה פון סיום מסכת בייא מעהרסטענסטייל לומדים, און אויך סעודת מלוה מלכה האט איהם געלונגען מבטל צו מאכען בייא אסאך פראסטע מענטשען, נאהר יעצט וויל ער זיך אויך נעמען מבטל זיין ח"ו דיא סעודת מצוה פון ברית מילה וואס דאס איז דיא ערשטע מצוה וועלכעס דאס קינד גייט אריין אין יודישקייט, און דער פאטער דערלעבט דערמיט אז עס זאל פון איהם בלייבען א זכר צווישען יודען דרובער ווייא לאנג איך וועל לעבען וועל איך זעהן מיט אלע כוחות אז איך זאל דאס נישט דערלאזען מבטל צו זיין ח"ו דיא סעודת מצוה און איך בעט אייך וועלכע זענען דאה פערזאמעלט איהר זאלט אייך אויך משתדל זיין דרונען מיט אייערע אלע קרעפטען וועט קיין שום שלעכטץ קיין שליטה נישט האבען איבער קיין יודען און מיר וועלען זוכה זיין צו דער גאולה שלימה במהרה בימינו אמן:

נאך אווינדערליכע ערצעהלונג פון דעם רבין ר' מאטעלע טשערנאבעלער זכרונו לברכה:

דער בילגורייער רב הרב הגאון החסיד ר' יעקב מרדכי זכרונו לברכה. האט דערציילט. דאס ווען ער איז געווען רב אין פריצק, האט איהם דערציילט איין אלטער יוד וועלכער איז געווען פון דיא טשערנאבעלער חסידים און ער איז געווען פון דיא מקורבים בייא דעם רבין ר' מאטעלע זכרונו לברכה. דאס זיין שטייגער איז געווען

דאָס ער פלעגט אוועק צו פאָהרען קיין טשערנאָבעל ערב ראש חדש אלול און ער איז דאָרט געזעסען ביז נאָך סוכות אַזוי פלעגט ער זיך אַלע יאָהר צו פיהרען, און ער האָט געהאַט אַ ברודער איז ער געוועזען אַ גרויסער תלמיד חכם און אַ חסיד נאָהר ער איז געוועזען אַ פוילישער חסיד ער איז געפאָהרען צו דעם רבין ר' בונם ז"ל. און ער פלעגט אויך זיך אַזוי נוהג צו זיין דאָס ער פלעגט אוועק צו פאָהרען קיין פרשיסחא ראש חדש אלול און ער פלעגט זיך דאָרטען זאָהמען ביז נאָך סוכות. און חאָטש דיא ביידע ברודער האָבען געוואָהנט אין איין שטאָט פון דעסט וועגען ווייל ער איז געוועזען אַ רוסישער חסיד און זיין ברודער אַ פוילישער חסיד זענען זייא געוועזען אַ ביסעל פון דער וויטענס, נאָהר עס האָט געטראָפען דאָס איינמאָהל איז ער אַ היים געקומען פון זיין רבין פון טשערנאָבעל און ער איז תיכף אריין געלאָפען געוואָהר ווערען צו זיין ברודער איז שוין דאָה צוריק פון פרשיסחא, און ווייא ער האָט איהם געטראָפען האָט ער איהם געגעבען שלום מיט זייער אַ פריילעך פנים. און ער האָט איהם געזאָגט ליבער ברודער דערציייל מיר וואָס הערט מען עפיס נייעס בייא דיין רבין אין פרשיסחא און ווי איז דאָרט צו געגאַנגען דער יו"ט איבער הויפט הושענה רבה בייא נאַכט וואָס פאַר אַנייעס איז דאָרט פאָהר געקומען מיין ברודער האָט מיך אָהנגעקוקט מיט גרויס פערווינדערונג און ער האָט מיך געפרעגט וואָס איז דיר עפיס הייגט איינגעפאַלען צו קומען פרעגען איך פאָהר דאָך שוין ב"ה נישט דאָס ערשטע יאָהר און דיא ביזט נאָך נישט קיינמאָהל מיך געקומען פרעגען אדרבה ביסט געוועזען אַביסעל פון דער וויטענס פון מיר און יעצט קומסט די עפיס אַזוי פריילעך און אינטערעסאַנט פרעגען וואָס בייא מיין פוילישען רבין הערט זיך:

איך האָב איהם דערציילט וועלכעס עס האָט מיך אַזוי פעראינטערעסירט דיא מעשה איז אַזוי געוועזען דעם הושענה רבה בייא נאַכט האָט מיך אונזער רבי אריינגערופען איך זאָל בייא איהם און סוכה בינדען דיא הושענות, דער רבי איז דערבייא געזעסען און אויך אַ גרויסע עולם פון דיא גרעסטע מקורבים, האָט דער רבי אָהנגעהויבען צו דערציילען פערשידענע מעשיות פון דיא צדיקים וועלכע זענען שוין נסתלק געוואָרען אויפען עולם האמת און געלויבט זייער גרויסקייט און הייליגקייט, און ער האָט אַזוי געשמועסט ביז ער איז צו געקומען שמועסען אויך פון דיא הייליגע צדיקים וועלכע לעבען מיט אונז אין דעם דור אויף דער וועלט.

דאמאָלסט האָט איינער פון דיא חסידים געוואָלט וויסען דעם רבינס מיינונג וועגען דיין רבין דער רבי ר' בונם פון פרשיסחא, אין ער האָט עקסטרע אָהנגעהויבען צו רעדען פון דעם רבין ר' בונם. האָט דער רבי געזאָגט דער רבי ר' בונם פון פרשיסחא איז אַ היילינער חכם אין אַ גרויסער זייער בעהאַלטענער צדיק, אין דרובער וויל איך האָב געהערט פון מיין רבין דאָס ער האַלט אַזוי גרויס דיין רבין דער רבי ר' בונם פון פרשיסחא. דרובער פרעג איך דיך היינט, מיין ברודער האָט זיך דרויף זייער פערוואונדערט אין ער האָט מיר געזאָגט גיט וואָס דיא האָסט מיר דאָס דערציילט יעצט איז מיר שוין אויף רעכט וואָס איך האָב געהערט פון מיין רבין אין פרשיסחא, דעם הושענא רבה האָט מיך מיין רבי אויף געהייסען אַריין רופען דאָס איך זאָל בייא איהם מאַכען דיא הושענות, אין דיא גרויסע מקורבים זענען דערבייא געוועזען אין סוכה דער רבי האָט אויף אַזוי אָהנגעהויבען צו רעדען פון פערשידענע צדיקים וואָס זענען שוין אויף דעם עולם האָמת. ביז ער האָט אָהנגעהויבען צו שמיסען אויך פון דיא צדיקים וועלכע זענען דאָה אין אונזער דור. ביז ער איז צו געקומען שמיסען פון דיין רבין ר' מאָטעלע טשערנאָבעלער, האָט ער געזאָגט דער היילינער רבי ר' מאָטעלע טשערנאָבעלער האָט יעצט אַריין געלייגט אַלע זיינע היילינע געדאַנקען אין אונז, מיר אַלע וועלכע זענען דאָרט געוועזען האָבען מיר דיא זאַך נישט געקענט פערשטיין וואָס האָט עפיס דער רבי ר' מאָטעלע טשערנאָבעלער אַזוי פיהל אַריין צו קלערען אין אונזער רבין, יעצט פערשטייא איך שוין, פון דער מעשה קענען מיר זעהן וויא גרויס דער רוח הקודש איז געוועזען בייא דיא היילינע צדיקים, אין דיא גרויסע ליבשאַפט פון איינעם צום צווייטען דאָס חאָטש עס איז געוועזען אַזוי אַגרויס התרחקות צווישען דיא חסידים דאָס אַפילו צווייא ברודער וועלכע האָבען געוואָהנט אין איין שטאָט זענען געוועזען פון דער ווייטענס איינער פון צווייטען, אין דער זעלבער צייט האָבען זיך דיא רבים אַליין איינער דעם צווייטען זייער געליעבט אין געאַכטעט, דערובער דאַרף דער מענטש זיך זייער צו היטען חלילה נישט צו רעדען אויף קיין שום צדיק אין אַפילו ער הערט דאָס זיין רבי רעדט אויף יענעם רבין זאָל ער נישט דאָס נאָכטהון, ווייל דער רבי ווייסט מסתמא דאָס ער טהוט מיט זיינע רייד יענעם רבין אַ טובה אַזוי וויא מען האָט געהערט פון פיעל צדיקים דאָס מיט זייערע רייד אויף דעם צווייטען צדיק האָבען זייא גאָהר געמיינט לטובה אָבער דיא

חסידים

חסידים וועלכע האָבען געוואָלט ווייזען זייער שאַרפקייט אין אויך רעדען אויף דעם צדיק האָבען זייא געהאַט דער נאָך אַ שלעכטען פסק ר״ל. אַזוי וויא עס ווערט געברענגט אין דעם ספר בית צדיקים פון דעם היילינען ליבאַוויטשער רבין זכרונו לברכה, דאָס ער איז געוועזען בעפריינדעט מיט דעם הייליגען רבין ר׳ ברוכעל מעזעבעזער זכרונו לברכה, נאָהר איינמאָהל האָבען שלעכטע מענטשען אָהנגעמאַכט צווישען זייא אַ מחלוקת אין פין דעסט וועגען וויא גרויס דיא מחלוקת איז צווישען זייא געוועזען. האָט זיך איינמאָהל געטראָפען דאָס דער הייליגע ליבאַוויטשער רבי ר׳ שניאור זלמן איז געקומען צו פאָהרען קיין בערדיטשוב, טרייסטען דעם קדושת לוי׳ס בני בית און אין בערדיטשוב האָט געוואָהנט איינער פון דעם רבין ר׳ ברוכס חסידים ער איז געוועזען אַ גרויסער גביר. האָט דער חסיד נישט געוויסט וואָס פאַר אַ עצה זיך צו טאָהן, זאָל ער אַריינגייען צום רב, אפשר וועט דער רבי ר׳ ברוך האָבען אויף איהם הקפדה, זאָל ער נישט גייען איז דאָס אפשר אַ בזיון פאַר דעם רב, דרובער האָט ער זיך אַזוי בעשלאָסען דאָס דעם זעלבען טאָג וואָס דער רב וועט קומען זאָל ער אַוועק פאָהרען קיין מעזיבעז ביז דער רב וועט אַוועק פאָהרען פין בערדיטשעב ער האָט אַזוי געטאָהן:

וויא ער איז אַריין געקומען צום רבין ר׳ ברוכל שלום נעמען האָט ער איהם געפרעגט וואָס הערט זיך עפּיס אין בערדיטשוב אין וויל ער ער האָט געוויסט דאָס דער ר׳ ברוך איז ברוגז אויף דעם רב האָט ער איהם געזאָגט בלשון בזיון דער ליטוואַק איז געקומען קיין בערדיטשעב דער רבי ר׳ ברוך האָט איהם געזאָגט דאָס ער וועט נישט האָבען קיין גיטען סוף צייטען ער וועט דעם רב איבער בעטען דרובער זאָל יעדען מענטש געוואָרענט זיין נישט מבייש צו זיין קיין צדיק אין דעם זכות וועלען מיר ניצול ווערען פון אַלעס בייז אמן: